

Nr 42

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 20 december 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att anlägga härvid fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning om ändrad lydelse av 66 och 105 §§ taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skattskyldig, som åtnjutit inkomst i annan kommun än hemortskommunen och vars inkomst i hemortskommunen inte förslår till utnyttjande vid den kommunala inkomsttaxeringen av ortsavdrag och vissa allmänna avdrag, skall äga rätt att avräkna återstående del i den andra kommunen.

Förslag
till
lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928
(nr 370)

Härigenom förordnas, att 50 § 3 mom. och 52 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives *samt att* till vardera av 46 och 48 §§ nämnda lag skall fogas ett nytt moment, betecknat 4 mom., och till anvisningarna till 46 § en ny punkt, betecknad 4, av lydelse som i det följande angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

46 §.

4 m o m. Kunna avdrag, som i 2 mom. sägs, helt eller delvis icke utnyttjas i hemortskommunen och har den skattskyldige från förvärvskälla åtnjutit inkomst, som skall tagas till beskattning i annan kommun än hemortskommunen, skall bristen avräknas från sådan inkomst.

(Se vidare anvisningarna.)

48 §.

4 m o m. Angående avräkning i vissa fall av kommunalt ortsavdrag från inkomst i annan kommun än hemortskommunen stadgas i 50 § 3 mom. andra stycket.

(Se vidare anvisningarna.)

50 §.

3 m o m. För skattskyldig, som i 2 mom. avses, såvitt angår annan kommun än hemortskommunen, så ock för annan skattskyldig, utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. Denna skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmäles i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, angivas i hela hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

50 §.

3 m o m. För skattskyldig, som i 2 mom. avses, såvitt angår annan kommun än hemortskommunen, utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst, utom i fall varom nedan i andra stycket förmäles.

Kan kommunalt ortsavdrag helt eller delvis icke utnyttjas i hemortskommunen, och har taxerad inkomst påförts den skattskyldige i annan kommun, skall bristen avräknas från sistnämnda inkomst. Därvid

¹ Senaste lydelse av 50 § 3 mom. se 1955: 122 och av 52 § 1 mom. se 1952: 405.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

skola i förekommande fall bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 46 § äga motsvarande tillämpning. Vad efter dylik avräkning återstår utgör för den skattskyldige beskattningsbar inkomst i kommunen.

För annan skattskyldig, än som i 2 mom. avses, utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

Beskattningsbar inkomst skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmåles i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, angivas i hela hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

52 §.

1 m o m. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medgives, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, som uppkommit för endera maken, må avräknas från den andra makens inkomst i samma kommun av förvärvskälla av samma slag. Ortsavdrag beräknas för en var av makarna till hälften av det belopp, som i 48 § 2 mom. andra stycket sägs, dock att, om sådan del av Ortsavdraget helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens taxerade inkomst, bristen må avräknas å den andra makens taxerade inkomst. Avdrag, som i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig under iakttagande av att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det i 50 § 2 mom. andra stycket angivna högsta beloppet.

52 §.

1 m o m. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medgives, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. *Kvarstående brist, dock högst belopp motsvarande avdrag enligt 46 § 2 mom., må, med tillämpning i förekommande fall av bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 46 §, avräknas å förstnämnda makens inkomst och, där denna icke förslår, å andra makens inkomst i andra kommuner.* Underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, som uppkommit för endera maken, må avräknas från den andra makens inkomst i samma kommun av förvärvskälla av samma slag. Ortsavdrag beräknas för en var av makarna till hälften av det belopp, som i 48 § 2 mom. andra stycket sägs, dock att, om sådan del av Ortsavdraget helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens taxerade

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

inkomst i hemortskommunen, bristen må avräknas å den andra makens taxerade inkomst i samma kommun. Kvarstående brist må, med tillämpning av bestämmelserna i 50 § 3 mom. andra stycket, avräknas å makarnas taxerade inkomster i andra kommuner. Avdrag, som i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig under iakttagande av att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det i 50 § 2 mom. andra stycket angivna högsta beloppet.

Skola makarna — — — högre
ortsgruppen.

Skola makarna — — — högre
ortsgruppen.

Anvisningar

till 46 §.

4. Finnes vid tillämpning av bestämmelserna i 46 § 4 mom. avräkningsbar inkomst i flera kommuner, skall avräkning ske i den kommun där den största inkomsten redovisas. Kvarstående brist avräknas i den kommun där den näst största avräkningsbara inkomsten finnes o. s. v. Skulle inkomsten uppgå till samma belopp i två eller flera kommuner, ankommer det på taxeringsnämnden i hemortskommunen att bestämma den ordning i vilken inkomsterna skola förekomma till avräkning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1959 och skall tillämpas första gången i fråga om 1959 års taxering. Äldre bestämmelser skola fortfarande gälla i fråga om 1958 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1958 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 66 och 105 §§ taxeringsförordningen
den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 66 och 105 §§ taxeringsförordningen den 23 november 1956 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

66 §.

Varje år — — — honom åsätts.
Så snart — — — mellankommunala prövningsnämnden.

Har taxeringsnämnd i fråga — —
— — — — — ömförmälda nämnd.

105 §.

1 m o m. Om kammarrätten —
— — — — — å denne.
Äro makar — — — — — statlig förmögenhetsskatt.
Hava besvär — — — — — mån ändras.

(Föreslagen lydelse)

66 §.

Varje år — — — honom åsätts.
Så snart — — — — — mellankommunala prövningsnämnden.

Har taxeringsnämnden i skattskyldigs hemortskommun funnit att avräkning enligt 46 § 4 mom. eller 50 § 3 mom. andra stycket kommunalskattelagen skall ske, åligger det nämnden att underrätta taxeringsnämnd, som har att verkställa avräkningen, om det belopp, som skall avräknas.

Har taxeringsnämnd i fråga — —
— — — — — ömförmälda nämnd.

105 §.

1 m o m. Om kammarrätten —
— — — — — å denne.
Äro makar — — — — — statlig förmögenhetsskatt.

Hava besvär — — — — — mån ändras.
Vidtager kammarrätten eller Kungl. Maj:t sådan ändring i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt inom viss kommun att avdrag enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen eller kommunalt ortsavdrag icke vidare kan helt utnyttjas inom samma kommun, skall, ändå att yrkande därom icke framställts, sådan ändring vidtagas i taxering inom annan kommun som kan föranledas av bestämmelserna i 46 § 4 mom. eller 50 § 3 mom. andra stycket nämnda lag.

(Nuvarande lydelse)

2 m o m. Vid *prövningsnämnds* *prövning av besvär, som anförts i särskild ordning, skola bestämmelserna i 1 mom.* hava motsvarande tillämpning å *prövningsnämnden*; dock skall, därest hos *prövningsnämnd* i län fråga uppkommer om vidtagande av här ovan omförmäld åtgärd beträffande taxering inom annat *prövningsdistrikt* än det, som besvären angå, ärendet i hela dess vidd överlämnas till avgörande av den *mellankommunala* *prövningsnämnden*.

(Föreslagen lydelse)

2 m o m. *Bestämmelserna i 1 mom. skola* hava motsvarande tillämpning å *prövningsnämnd*; dock skall, därest hos *prövningsnämnd* i län fråga uppkommer om vidtagande av här ovan omförmäld åtgärd beträffande taxering inom annat *prövningsdistrikt* än det, som besvären angå, ärendet i hela dess vidd överlämnas till avgörande av den *mellankommunala* *prövningsnämnden*.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1959.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 december 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt åtnjuta ortsavdrag och vissa allmänna avdrag inom annan kommun än hemortskommunen samt anför därvid följande.

I. Inledning

Genom beslut den 23 december 1943 uppdrog dåvarande chefen för finansdepartementet åt ledamoten av riksdagens första kammare A. J. Bårg och landskamreraren C. J. Bergstedt att såsom sakkunniga inom finansdepartementet biträda med utredning av vissa kommunalskattefrågor. De sakkunniga antog benämningen 1944 års skattesakkunniga.

De sakkunniga avlämnade med skrivelse den 31 maj 1945 betänkande med förslag angående vissa spörsmål på den allmänna kommunalbeskattningens område (SOU 1945: 35), bl. a. avseende allmänna avdrags och ortsavdrags utnyttjande vid den kommunala inkomstbeskattningen. De sakkunnigas förslag har icke lagts till grund för någon lagstiftning i ämnet.

Under den tid som förflutit sedan 1944 års skattesakkunniga avgav sitt betänkande har på olika områden sådana reformer skett som väsentligt ändrat förutsättningarna för en lagstiftning om allmänna avdrags och ortsavdrags utnyttjande vid den kommunala inkomstbeskattningen. Särskilt må nämnas kommunindelningsreformen. Principfrågan kvarstod emellertid olöst och överlämnades genom beslut den 20 maj 1953 till 1950 års skattelagssakkunniga för förnyat övervägande.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 juli 1956 tillkallade jag två sakkunniga, landskamreraren C. A. Norgren och länsassessorn G. Lindholm, med uppdrag att, såsom en särskild sektion inom 1950 års skattelagssakkunniga, utreda frågan om rätt att vid taxering till kommunal inkomstskatt åtnjuta ortsavdrag och andra allmänna avdrag inom annan kommun än hemortskommunen samt därmed sammanhängande spörsmål.

Skattelagssakkunniga har med skrivelse den 28 december 1956 överlämnat en promemoria med *förslag till bestämmelser om särskild skatteberäkning i vissa fall för den, som haft inkomst i annan kommun än hemortskommunen*. Till promemorian hörande författningsförslag torde såsom *Bihang* få fogas vid detta protokoll.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av statskontoret, kammarrätten, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, centrala uppborðsnämnden, statens organisationsnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kronobergs, Gotlands, Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands och Norrbottens län, domkapitlen i Uppsala och Lund, Föreningen Sveriges kronokamrere, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska företagares riksförbund, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges häradskrivareförening, Sveriges köpmnaförbund, Sveriges lantbruksförbund, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund samt Tjänstemännens centralorganisation. Sveriges grossistförbund och Sveriges industriförbund åberopar ett av delegerade för dessa organisationer och vissa andra institutioner upprättat gemensamt yttrande. Detta yttrande betecknas i fortsättningen såsom avgivet av näringslivets skattedelegation.

Innan jag redovisar skattelagssakkunnigas förslag, torde jag få redogöra för gällande bestämmelser på området ävensom lämna en kortfattad historik rörande frågans tidigare behandling.

II. Gällande bestämmelser

Fastighet och inkomst bildar grundval för den kommunala inkomstskatten. För skattepliktig fastighet beräknas garantibelopp. Garantibeloppet utgör f. n. 2,5 procent av fastighetens taxeringsvärde och upptages såsom skattepliktig inkomst för fastighetens ägare i den kommun, där fastigheten är belägen. Kommunalskattelagen upptager sex huvudslag av inkomst, nämligen inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse, tjänst, tillfällig förvärvsverksamhet och kapital. Inom varje inkomstslag skall inkomsten av varje särskild förvärvskälla uppskattas för sig. Vad som är att anse såsom särskild förvärvskälla anges i 18 § kommunalskattelagen.

Varje av skattskyldig bedriven förvärvskälla hänföres till viss eller vissa kommuner och skatt för inkomsten av förvärvskällan utgöres till denna kommun eller dessa kommuner. Skatt för inkomst av jordbruksfastighet och annan fastighet skall utgöras till kommun, där fastigheten är belägen. Motsvarande gäller för skatt för realisationsvinst vid avyttring av fastighet. Inkomst av rörelse, som utövats från fast driftställe, tages till beskattning i kommun, där sådant driftställe begagnats. Inkomst av annat slag (av rörelse

utan fast driftställe, tjänst, kapital och annan tillfällig förvärvsverksamhet än icke yrkesmässig avyttring av fastighet) beskattas i den skattskyldiges hemortskommun. Jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse kan bilda förvärvskällor, som hänför sig till flera kommuner. Därvid skall inkomsten fördelas till beskattning mellan kommunerna. Eljest är förvärvskälla alltid begränsad till en viss kommun och inkomsten av förvärvskällan skall då i sin helhet beskattas i denna kommun.

Vid beräkning av inkomst av förvärvskälla, vari ingår fastighet, skall avdrag ske med belopp motsvarande garantibeloppet för fastigheten. Den behållna nettointäkten av dylik förvärvskälla minskad med detta belopp, utgör den till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomsten av förvärvskällan.

Från summan av skattskyldigs i viss kommun skattepliktiga inkomster får göras s. k. *allmänna avdrag*. Dessa är av två slag, nämligen dels avdrag för underskott å förvärvskälla och dels vissa allmänna avdrag av personlig art.

Underskott å viss förvärvskälla får endast avräknas å sådan den skattskyldiges inkomst, som skall tagas till beskattning i samma kommun. Avdrag är dock inte medgivet för underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, deltagande i lotteri eller för underskott å fastighet och rörelse i utlandet. Ej heller får avdrag ske för underskott som uppstått därigenom, att det avdrag som motsvarar garantibeloppet överstigit nettointäkten av förvärvskällan.

I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, åtnjuta avdrag från den i kommunen skattepliktiga inkomsten för vissa utgifter av personlig art. Har skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall sådant avdrag åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid. Skattskyldig får sålunda i hemortskommunen avdraga vissa periodiska understöd eller därmed jämförliga periodiska utbetalningar, som inte skall avräknas från inkomst av särskild förvärvskälla. Vidare må i hemortskommunen avdragas folkpensionsavgift och premier för vissa pensionsförsäkringar. Avdrag är slutligen medgivet från inkomst i hemortskommunen för sjukförsäkringsavgift samt för premier och andra avgifter, som den skattskyldige för sig eller i förekommande fall även för sin make och sina omyndiga barn erlagt för kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt vissa sjuk- eller olycksfallsförsäkringar. Avdrag för sådana premier och avgifter beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller för makar gemensamt minst 300 kronor och högst 300 kronor eller för makar gemensamt högst 600 kronor. Avdrag med högst 600 kronor medges även den som under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änklings eller frånskild) och haft hemmavarande, minderårigt barn.

Till de allmänna avdragen i hemortskommunen hör även det särskilda avdraget för gift kvinna. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin make och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt,

under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Vad som återstår efter avräknande av allmänna avdrag, med tillägg i förekommande fall av garantibelopp för fastighet, utgör skattskyldigs inom kommunen *taxerade inkomst*.

Från den i hemortskommunen taxerade inkomsten är skattskyldig berättigad till *ortsavdrag* för tid varunder han varit bosatt här i riket. Avdrag tillkommer dock blott fysisk person och, i vissa fall, oskift dödsbo. Ortsavdragen varierar med hänsyn till den skattskyldiges civilstånd och är olika i olika ortsgrupper. Ortsavdragens storlek framgår av denna tabell.

Ortsgrupp	Fr. o. m. 1959 års taxering gällande orsavsdrag		
	för makar	för ogift med barn	för ensamstående
II	3 520	2 640	1 760
III	3 680	2 760	1 840
IV	3 840	2 880	1 920
V	4 000	3 000	2 000

För ogift skattskyldig som haft husföreståndarinna anställd och som haft hemmavarande minderårigt barn beräknas orsavsdraget såsom för makar.

Slutligen kan fysisk person i hemortskommunen utöver orsavsdrag erhålla ytterligare avdrag på grund av väsentligen *nedsatt skatteförmåga*. Vad som herefter återstår utgör efter avrundning nedåt till helt hundratal kronor den skattskyldiges i hemortskommunen *beskattningsbara inkomst*. I annan kommun än hemortskommunen liksom även i princip för annan skattskyldig än här i riket bosatt fysisk person, utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

Beträffande *skattepliktens inträdande* gäller för alla skattskyldiga att skatteplikt inträder, då den beräknade beskattningsbara inkomsten inom var kommun för sig uppgår till minst 100 kronor.

Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Allmänna avdrag, som därvid helt eller delvis inte kan utnyttjas av ena maken, får avräknas från den andra makens inkomst i samma kommun. Underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom (realisationsförlust), som uppkommit för endera maken, får dock avräknas endast från den andra makens inkomst i samma kommun av förvärvskälla av samma slag (realisationsvinst). Orsavsdrag beräknas för en var av makarna till belopp motsvarande hälften av det för makarna gemensamt bestämda orsavsdraget. Om ena maken inte kan helt utnyttja sin del av orsavsdraget, får bristen avräknas från den andra makens taxerade inkomst. Avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga beräknas för vardera maken för sig. Slutli-

gen gäller att, om makarna skall taxeras i kommuner tillhörande olika ortsgrupper, ortsavdraget för dem skall beräknas efter den högre ortgruppen.

Beträffande *taxeringsförfarandet* då skattskyldig skall taxeras i mer än en kommun finnes vissa bestämmelser som syftar till att säkerställa ett samarbete mellan de olika taxeringsnämnder, vilka har att taga befattning med den skattskyldiges taxering. Bestämmelserna, som undergått viss ändring i 1956 års taxeringsförordning, har numera i huvudsak följande innebörd. Taxeringsnämnd, som skall taxera skattskyldig blott till kommunal inkomstskatt, skall företaga taxeringen så snart ske kan och därefter i regel sända underrättelse till övriga taxeringsnämnder, som beröres av taxeringsbeslutet. Om den skattskyldiges kommunala och statliga taxeringar ändock inte kommer att stå i överensstämmelse med varandra, skall den prövningsnämnd, som har att pröva båda taxeringarna, på yrkande av vederbörande taxeringsintendent vidtaga erforderliga åtgärder för att åstadkomma enhetlighet. I fråga om sådana skattskyldiga, vilka skall taxeras till kommunal inkomstskatt inom visst prövningsdistrikt och till statlig inkomstskatt inom annat prövningsdistrikt, har föreskrivits, att taxeringsintendenterna i de olika distrikten bör samråda för åvägabringande av likformig taxering. Om skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt reglerna om beskattningsort är att hänföra till skilda prövningsdistrikt, gäller dock andra regler. I dylikt fall skall mellankommunala prövningsnämnden taga befattning med den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet. Skall den skattskyldige samtaxeras med make, skall mellankommunala prövningsnämnden behandla jämväl makens taxering i samma kommuner.

III. Historik

1. Tiden till och med 1928 års kommunalskattelag

En allmän historik beträffande allmänna avdrags och ortsavdrags utnyttjande har, såvitt avser tiden till och med 1928 års kommunalskattelag, lämnats av 1944 års skattesakkunniga i betänkande med förslag angående vissa spörsmål på den allmänna kommunalbeskattningens område (SOU 1945: 35). Ur innehållet må här i korthet återgivas följande.

I den *äldre bevillningsbeskattningen*, vilken jämväl låg till grund för den kommunala beskattningen, förekom inte några allmänna avdrag och ortsavdrag. Denna beskattning avsåg nämligen att träffa avkastningen av de olika förvärvskällorna, varav ansågs följa, att inte ens avdrag för gäldränta fick åtnjutas. Förlust i en förvärvskälla fick inte avdragas från inkomsten av annan förvärvskälla. Hänsyn till de små inkomsttagarnas ringa skatteförmåga kunde dock tagas genom befrielse från eller lindring i bevillningen i hemortskommunen.

Genom *1883 års bevillningsförordning* utvecklades bevillningsbeskattningen i riktning mot en beskattning av nettoinkomsten, avvägd med hänsyn till

skatteförmågan. Rätt till avdrag för gäldranta infördes såtillvida, att avdrag fick ske från inkomst av rörelse eller yrke för ränta å lånat rörelsekapital samt från inkomst av kapital för ränta hänförlig till sådan inkomst. Bevillningsfritt avdrag fick åtnjutas i hemortskommunen från de lägre inkomsterna under vissa förutsättningar. För inkomst, som beskattades i annan kommun än den där den skattskyldige mantalsskrivits, kunde däremot befrielse eller lindring inte erhållas.

1897 års kommunalskattekommitté, som i sitt år 1900 avgivna betänkande föreslog den kommunala beskattningens frigörande från den statliga bevillningen, ville i princip medgiva obegränsade avdrag för gäldranta och för förlust å särskild förvärvskälla. Vid kommunalbeskattningen ansåg sig kommittén dock inte kunna helt taga konsekvenserna av denna princip. Underskott å viss förvärvskälla skulle enligt kommitténs förslag endast få avdragas från inkomst tillhörande samma s. k. huvudart av inkomst och härflytande från verksamhet inom samma kommun. Härom anförde kommittén följande.

I den allmänna motiveringen är framhållet, huru som det kommunala inkomstbegreppet i kommitténs förslag icke vilar på den allmänna inkomstskattens grund, utan även reellt framträder uppdelat i fyra från varandra strängt åtskilda huvudarter av inkomst. Klarast framträder denna sönderdelning i bestämmelserna om rätt till avdrag för förluster. Endast i ett fall, nämligen då ett enligt de båda nästföljande paragraferna gemensamt företag föreligger till taxering inom flera kommuner, har, vad för övrigt ligger i sakens natur, den ena kommunen ansetts böra vidkännas förlust, som drabbat företaget i den eller de andra kommunerna. I övrigt bildar varje kommun för sig ett slutet helt och gör sitt skattekrav gällande oberoende av den skattskyldiges förhållande till andra kommuner.

Har den skattskyldige inkomster av så olika slag, att de böra hänföras till olika huvudarter, således om han t. ex. är jordbrukare och handlande eller tjänsteman bör han enligt kommitténs mening icke ens inom samma kommun från t. ex. sin lön få avdraga förlust å jordbruket eller handeln. En motsatt anordning skulle nämligen utsätta kommunens budget för skadliga rubbningar och innebära en ständig fara för förskjutningar i skattebördan inom kommunen.

Kommunalskattekommitténs förslag ledde icke till några lagstiftningsåtgärder.

Det vid *propositionen 191/1920* fogade förslaget till kommunalskattelag innehöll bl. a., att underskott å förvärvskälla i viss kommun skulle få avdragas från inkomst av andra förvärvskällor i samma kommun. Därest den skattskyldiges förvärvskällor i annan kommun än hemortskommunen samfällt visade underskott, fick detta i första hand avdragas från inkomsten i hemortskommunen. I de fall allmänna avdrag i hemortskommunen, d. v. s. för ränta å gäld, förlust å förvärvskälla i hemortskommunen, underskott å förvärvskällor i annan kommun, periodiskt understöd och försäkringspremier, översteg inkomsten i hemortskommunen, skulle bristen slås ut på den skattskyldiges inkomster i övriga kommuner i förhållande till den uppskattade inkomsten i varje sådan kommun.

De ortsavdrag, som föreslogs i propositionen, skulle däremot inte få åtnjutas i annan kommun än hemortskommunen.

1920 års riksdag godtog berörda förslag dock med vissa ändringar. Underskott vid utnyttjande av allmänna avdrag i hemortskommunen fick inte avdragas i annan kommun. Vid beräkning av skattskyldigs behållna inkomst inom annan kommun än hemortskommunen fick avdrag inte ske för underskott å fast egendom eller näring inom samma kommun. Däremot fick avdrag för sådant underskott göras i hemortskommunen.

1921 års kommunalskattekommitté föreslog, att underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från särskild förvärvskälla i en kommun, endast skulle få avräknas från hans inkomst av andra förvärvskällor i samma kommun. Kommittén, som varit inne på att till grund för den kommunala beskattningen lägga den skattskyldiges samlade inkomst, så renodlad som vid statsbeskattningen, hade funnit sig inte kunna fullfölja uppslaget redan av den anledningen, att en dylik anordning skulle medföra stora taxeringstekniska svårigheter. Den skattskyldiges intresse borde vidare enligt kommitténs mening åtminstone såtillvida underordnas kommunens beskattningsintresse, att kommunen inte gick miste om sin beskattningsrätt till skattskyldigs inom kommunen befintliga beskattningsföremål av den anledningen, att förvärvskälla inom annan kommun, som råkat vara i samma skattskyldigs hand, lämnat negativt resultat. Kommittén hade därför stannat vid att såsom princip uppställa, att varje kommun skulle utgöra ett självständigt, slutet beskattningsområde. En fördelning av de personliga allmänna avdragen och ortsavdragen på den skattskyldiges inkomster i olika kommuner ville kommittén inte ifrågasätta, då därigenom skulle vållas betydande taxeringstekniska svårigheter. För övrigt torde mer än tillräcklig kompensation beredas hemortskommunen därigenom att den fick ensam beskatta förvärvskällorna tjänst, tillfällig förvärvsverksamhet och kapital, ehuru dessa förvärvskällor understundom kunde innefatta intäkter, som i verkligheten influtit inom annan kommun.

Vid anmälan av *propositionen 102/1927* med förslag till kommunalskatte- lag m. m. uttalade dåvarande departementschefen bl. a., att den karaktär av personlig inkomstskatt, som den kommunala inkomstbeskattningen då- mera hade, enligt hans mening rätteligen borde medföra, att den skattskyldige inte skulle utgöra skatt för mer än sin nettoinkomst och att han alltså, om någon hans förvärvskälla utvisade underskott, borde få avdraga detta underskott från inkomsten av övriga förvärvskällor. Då en sådan anordning av beskattningen emellertid skulle medföra mycket stora taxeringstekniska svårigheter, föreslogs bibehållande av de gällande bestämmelserna med avdragsrätt i hemortskommunen för alla underskott å den skattskyldiges olika förvärvskällor. Underskott, som särskild förvärvskälla utvisade, skulle dock i första hand avräknas från inkomst, som den skattskyldige haft i samma kommun, och först i andra hand, i den mån nämnda inkomst inte förslog, från den skattskyldiges inkomst i hemortskommunen. Allmänna avdrag av annan art och ortsavdrag skulle endast få åtnjutas i hemortskommunen.

Kommunalskatteutskottet vid 1927 års riksdag delade inte den av departementschefen uttalade meningen angående avdrag för underskott å särskild förvärvskälla inom annan kommun än hemortskommunen utan intog i denna fråga samma ståndpunkt som 1921 års kommunalskattekommitté. Spörsmålet erhöll dock inte någon lösning vid 1927 års riksdag, enär hela kommunalskattefrågan då förföll.

I *propositionen 213/1928* med förslag till kommunalskattelag m. m. föreslogs i överensstämmelse med den ståndpunkt som intagits av 1927 års kommunalskatteutskott, att underskott å en förvärvskälla skulle få avdragas endast från den skattskyldiges i samma kommun skattepliktiga inkomst. Beträffande utnyttjande av övriga allmänna avdrag och av ortsavdrag överensstämde propositionen med vad som föreslagits i 1927 års proposition. 1928 års riksdag godkände i huvudsak de i propositionen framlagda förslagen och genom 1928 års skattelagstiftning tillkom sålunda de för den kommunala beskattningen alltjämt gällande principerna rörande utnyttjande av allmänna avdrag och ortsavdrag.

2. Kommunalskatteberedningen

Även efter tillkomsten av 1928 års kommunalskattelag har frågan om allmänna avdrags och ortsavdrags utnyttjande varit föremål för uppmärksamhet.

Kommunalskatteberedningen, som i sitt betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. (SOU 1942: 34) bl. a. behandlade frågan om ortsavdrags utnyttjande i annan kommun än hemortskommunen, anförde i detta sammanhang bl. a. följande.

Beredningen anser nu gällande ordning å detta område, varigenom intressekonflikten mellan den skattskyldige och de skatteberättigade kommunerna i huvudsak lösts till den skattskyldiges nackdel, icke vara tillfredsställande. Principen om kommunen såsom ett slutet beskattningsområde synes beredningen icke kunna tillmätas oinskränkt giltighet i ett beskattningssystem, vilket som vårt bygger på skatteförmågeprincipen. Skatteförmågan hos en skattskyldig, som har förvärvskällor inom flera kommuner, kan icke bedömas med hänsyn till förhållandena inom varje kommun för sig. Först genom ett sammanställande av den skattskyldiges samtliga förvärvskällor i de olika kommunerna kan en samlad och riktig bild av hans skatteförmåga erhållas. Av dessa skäl anser beredningen det bäst stå i överensstämmelse med grunderna för vårt skattesystem, att den skattskyldige beredes möjligheter att från sina inkomster avdraga underskott å förvärvskälla, oavsett i vilken kommun sådant underskott uppkommit, samt att ortsavdragens storlek bestämmes under hänsynstagande till den skattskyldiges samtliga taxerade inkomster.

Kommunalskatteberedningen framlade emellertid inte något förslag till lösning av frågan.

3. 1944 års skattesakkunnigas förslag

1944 års skattesakkunniga, som upptog förevarande spörsmål i hela dess vidd till prövning, föreslog (SOU 1945:35), att de allmänna avdragen — utom det särskilda avdraget för gift kvinna — samt Ortsavdragen, därest de inte helt kunde utnyttjas i hemortskommunen, skulle få avräknas från den skattskyldiges taxerade inkomster i andra kommuner i proportion till dessa inkomsters storlek. Från den sålunda utsträckt rätten att avräkna allmänna avdrag i annan kommun än den, vartill de var närmast hänförliga, skulle emellertid undantagas staten, landsting, kommuner, andra menigheter och hushållningssällskap. Ej heller skulle någon vidgad avdragsrätt för realisationsförluster och deltagande i lotteri införas.

I sin motivering för förslaget anförde de sakkunniga bl. a. följande. Den kommunala inkomstskatten var i princip avsedd att träffa den personliga inkomsten på samma sätt som den direkta statsskatten. En sådan personlig inkomstskatt hade emellertid inte genomförts, då den inte kunnat förenas med den för den kommunala skattelagstiftningen uppställda principen att varje kommun skulle utan inskränkningar få utnyttja till densamma anknutna beskattningsföremål och även i övrigt utgöra ett självständigt, slutet beskattningsområde. Då beskattningens allmänna tyngd ökats, hade det också syntts alltmer önskvärt att på varje punkt avvåga skattebördan efter de skattskyldigas verkliga bärkraft. De vitgående avvikelserna från skatteförmågeprincipen vid den kommunala inkomstbeskattningen kunde inte försvaras med nödvändigheten av att avgränsa kommunerna från varandra såsom slutna beskattningsområden. Några tvingande skäl för att de skattskyldigas intresse att inte bli hårdare beskattade än efter förmågan borde underordnas ett »kommunens beskattningsintresse» syntes ej kunna förbringas. Det syntes nämligen inte vara riktigt att uppfatta kommunen såsom ett subjekt med intressen, vilka stod i motsats till kommunmedlemmarnas. Kommunerna kunde inte heller ha några i sakens natur grundade anspråk på att få förfoga över alla de inom deras områden befintliga skattekällorna. — För att vinna en bättre anpassning av den kommunala inkomstskatten efter skatteförmågan låg det nära till hands att införa en samlad inkomstberäkning i anslutning till vad som gällde vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Införande av en sådan ordning skulle emellertid medföra starka rubbningar i den gällande fördelningen av den kommunala inkomstskatteunderlaget mellan kommunerna. Ortsavdragen och de allmänna avdrag, som skulle avräknas i hemortskommunen, hade förlagts till denna kommun, enär hemortskommunen fått rätt att ensam beskatta inkomst av tjänst och kapital samt — med viss inskränkning — av tillfällig förvärvsverksamhet. Denna avvägning syntes inte böra ändras i sådan riktning att hemortskommunen skulle få en förmånligare ställning beträffande avdragen. Det var även naturligt och skäligt att underskott i en kommun i första hand avräknades å inkomst av den skattskyldiges förvärvskälla i samma kommun. De sakkunniga hade därför endast syftat till att nå en bättre anpassning av de enskilda skattskyldigas bördor efter deras skatteförmåga. Om de

sakkunnigas förslag genomfördes, medförde detta, att de skattskyldiga inte blev påförda större sammanlagt inkomstskatteunderlag än vid en enhetlig inkomstberäkning, och mera genomgripande förändringar beträffande de olika kommunernas tillgång på skatteunderlag undveks. Den skattskyldiges samlade skattekraftiga nettoinkomst blev normen för den kommunala inkomstskatten och full likställighet åstadkoms mellan kommunerna med avseende å skyldigheten att vidkännas avdrag, som ej kunnat utnyttjas i annan kommun.

Beträffande undantagandet av staten, kommunerna m. fl. från den utsträckta avdragsrätten framhöll de sakkunniga, att i fråga om dem, som inte kommer i åtnjutande av ortsavdrag eller andra allmänna avdrag än för underskott å förvärvskällor, kunde man inte tala om en förmågebeskattning i samma mening som när det gäller fysiska personer och till dessa hörande juridiska personer, såsom bolag och föreningar. Kommunalbeskattningen har beträffande denna grupp av skattskyldiga i viss mån karaktär av en intressebeskattning, varvid rättvise- och jämlikhetssynpunkter inte gör sig gällande med samma styrka som beträffande fysiska personer. Ifrågavarande grupp skattskyldiga driver visserligen förvärvsverksamhet av närmast privatekonomisk natur, men verksamheten utövas inte alltid efter rent affärsmässiga principer. Driftresultatet vid exempelvis statliga eller kommunala affärsdrivande verk blir ofta beroende av taxepolitik och andra allmänna hänsyn. På sådana omständigheter beroende underskott i en kommun skulle, om kvittningsrätt mellan olika kommuner medgäves, kunna fritaga vederbörandes inkomster även av rent affärsmässigt bedriven förvärvsverksamhet i andra kommuner från beskattning. Vidare har staten och vissa större kommuner förvärvskällor i ett mycket stort antal kommuner, varför beträffande dem en omfattande avräkning mellan kommuner i alla delar av landet skulle behöva ske. Ökningen av taxeringsarbetet skulle härvid bli betydande.

De sakkunniga övervägde även att begränsa sig till att låta ortsavdrag — eventuellt ortsavdrag och andra allmänna avdrag än för underskott å förvärvskälla — som inte kunnat utnyttjas i hemortskommunen, avräknas i annan kommun. Om underskottsavdragen lämnades åsido, skulle emellertid materiellt sett inte vinnas tillräckliga förbättringar och vissa taxeringstekniska svårigheter skulle ändock inte kunna undvikas. De sakkunniga ville därför inte förorda några dylika lösningar, genom vilka man knappast skulle komma halvvägs till målet men ändock få vidkännas vissa praktiska olägenheter.

1944 års skattesakkunniga lät för att utröna i vad mån ett genomförande av förslaget skulle kunna medföra minskningar av vissa kommuners skatteunderlag verkställa en undersökning för landet i dess helhet av förhållandena beträffande beskattningsåret 1943 (taxeringsåret 1944). Angående denna utredning, som fogats som bilaga vid de sakkunnigas betänkande, anfördes i betänkandet följande.

Av den företagna undersökningen framgår, att ett utsträckande av avdragsrätten på föreslaget sätt för alla skattskyldiga utom staten och kommunala samhällsbildningar skulle för taxeringsåret 1944 hava åstadkommit en minskning av kommunernas skatteunderlag med omkring 74 000 skattekoronor, varav ungefär 77 procent belöpt på de allmänna avdragen och ungefär 23 procent på ortsavdragen. De allmänna avdrag, som vid en tillämpning av de sakkunnigas förslag ytterligare skulle kunnat utnyttjas, hade fördelat sig med ungefär samma belopp på fysiska som på juridiska personer. Den ökning av allmänna avdrag och ortsavdrag, som kommit fysiska personer till godo, hade till omkring 80 procent berört städer och till omkring 20 procent landskommuner, medan det ytterligare utnyttjandet av de allmänna avdragen för juridiska personer nästan uteslutande hänfört sig till landskommuner. Sammanlagt hade landskommuner och städer fått vidkännas ungefär lika stor skatteunderlagsminskning. Bland de allmänna avdrag för fysiska personer, som ytterligare hade fått avräknas, utgöra underskotten å jordbruksfastighet den största gruppen med drygt 20 procent andel i den totala skatteunderlagsminskningen, medan för juridiska personer underskotten å rörelse intaga den främsta platsen med inemot 30 procent andel i totalminskningen. Det må beträffande sistnämnda skattskyldiga framhållas, att den alldeles övervägande delen av deras underskott hänfört sig till ett antal trämasseindustriföretag i Norrland, varför den av dessa underskotts utnyttjande föranledda skatteunderlagsminskningen huvudsakligen hade gjort sig gällande i norrländska kommuner.

För taxeringsåret 1944 skulle enligt undersökningen 99 städer och 805 landskommuner hava berörts av avdragsrättens utsträckande i enlighet med de sakkunnigas förslag. Av städerna hade 97 fått sitt skatteunderlag sänkt med högst 0,1 procent och de två övriga med respektive 0,2 och 0,3 procent. Utdebiteringsökningen hade icke för någon stad överstigit 3 öre per skattekorona. I 611 av landskommunerna hade skatteunderlaget minskats med högst 0,1 procent och i ytterligare 125 med högst 0,5 procent. Sammanlagt 41 landskommuner hade fått vidkännas en minskning överstigande 1 procent. För 5 av dessa hade minskningen uppgått till mer än 5 procent. Utdebiteringsökningen hade för 765 av de ifrågavarande landskommunerna inskränkt sig till högst 10 öre per skattekorona och överstigit 10 öre per skattekorona för 40 kommuner, varav 5 hade fått vidkännas större ökning än 50 öre per skattekorona.

En skatteunderlagsminskning överstigande 5 procent skulle hava inträtt i fem kommuner på sätt följande sammanställning utvisar:

Kommuner	Antal skattekoronor enligt 1944 års taxering	Procentuell minskning av skatteunderlaget	Utdebiteringsprocent i primärkommunen enligt beslut år 1944	Ökning av utdebiteringsprocenten
Morkarla, Uppsala län.....	6 681	9,7	6,00	0,65
Sånga, Västernorrlands län	4 659	9,6	14,07	1,49
Ångersjö, Jämtlands län.....	4 435	8,7	9,00	0,85
Ed, Västernorrlands län.....	11 169	7,6	10,00	0,83
Överlänäs, Västernorrlands län	8 149	5,1	12,00	0,64

Den för dessa fem kommuner redovisade skatteunderlagsminskningen skulle praktiskt taget helt hava belöpt å juridiska personer, nämligen vissa trämasseindustriföretag. Då förhållandet varit detsamma beträffande de mindre än 17 av de 18 övriga landskommuner, som skulle hava fått vidkän-

nas en skatteunderlagsminskning å mer än 2 procent, skola här något beröras de speciella omständigheter, som i detta sammanhang inverkat.

Trämassefabrikationen gick under år 1943 på grund av de rådande exportsvårigheterna med betydande förluster. Samtidigt hade emellertid vederbörande företag till följd av de speciella konjunkturerna på skogsbrukets område avsevärt större överskott å sina skogsfastigheter än normalt. Vid ett tillämpande av de sakkunnigas förslag om en obegränsad avdragsrätt mellan kommunerna beträffande nämnda beskattningsår hade företagen följaktligen i en utsträckning, som man eljest endast undantagsvis torde behöva räkna med, kunnat utnyttja sina avdrag för underskott å trämassefabrikationen. Då dylika säregna förhållanden knappast torde kunna inträffa beträffande andra skattskyldiga under någon konjunktur, synes det kunna antagas, att beträffande normala år de högsta procentuella minskningarna av skatteunderlaget i kommunerna skola vara mindre än de som erhållits vid den företagna undersökningen. Vidare är att märka, att de flesta av de kommuner, som för ifrågavarande år skulle hava fått vidkännas en mera framträdande utdebiteringsökning, hava ett känsligt skatteunderlag såtillvida att även en absolut taget ganska ringa beskärning av skatteunderlaget innebär, att en icke oväsentlig kvotdel av detsamma bortfaller. De ovan redovisade högsta utdebiteringsökningarna hava därför icke synts de sakkunniga böra betraktas som ett riktigt uttryck för de normala verkningarna av de sakkunnigas förslag. Man torde för de allra flesta år kunna räkna med avsevärt lägre maximala utdebiteringsökningar.

De redovisade resultaten av undersökningen synas med hänsyn till de anförda omständigheterna icke giva anledning till allvarigare farhågor för kommunernas skatteunderlag. Liksom en kommun i sin hushållning måste räkna med att en del av dess medlemmar helt sakna inkomst, bör den få vara beredd på och söka bemästra likartade svårigheter på grund av att vissa skattskyldiga, som åtnjutit skattepliktiga inkomster inom kommunen, helt eller delvis fritagas från beskattning för dessa genom avdrag, vilka ej kunnat tillgodogöras i andra kommuner. Skulle i enstaka mindre bärkraftiga kommuner en mera betydande nedskärning av skatteunderlaget ske, kunna verkningarna härav mildras genom ökade statliga skatteutjämningsbidrag och speciella statsbidrag. Hänsynen till kommunernas skatteunderlag och hushållning synes därför icke resa några avgörande hinder för genomförandet av den av de sakkunniga föreslagna ombildningen i förevarande avseende av den kommunala inkomstskatten.

De sakkunniga framhöll därefter, att för att den föreslagna ordningen för avdragens tillgodogörande skulle kunna fungera, ett i viss utsträckning ökat taxeringsarbete och en vidgad samverkan mellan taxeringsmyndigheterna bleve nödvändigt. Med den utveckling taxeringsväsendet nått torde man dock icke behöva befara, att förslaget genomförande skulle medföra någon större belastning av taxeringsorganen. Av den verkställda undersökningen framgår, att antalet fall, då överflyttning av avdrag mellan kommuner skulle behöva ske (7 552, därav 3 037 i Stockholm) är relativt litet. Det tidigare anförda skälet för den nuvarande ordningen, nämligen att de taxeringstekniska svårigheterna omöjliggjorde ett samordnande av beskattningen i flera kommuner, syntes inte längre äga giltighet.

Sammanfattningsvis angav de sakkunniga sin ståndpunkt på följande sätt.

Det förslag, som de sakkunniga framlagt, syftar till att avskaffa en av de mest i ögonen fallande orättvisorna i vår direkta beskattning. Det har alltid varit omöjligt för de skattskyldiga att förstå, varför exempelvis en småhandlande eller en hantverkare, som bedriver rörelse utanför hemortskommunen, skall bli kommunalt beskattad även för den del av sin inkomst, som motsvarar ortsavdraget, medan andra skattskyldiga komma i åtnjutande av dylikt avdrag. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle undanröja de skattskyldigas anledning till missnöje i detta avseende och utgöra ett betydelsefullt led i den ursprungliga kommunala avkastningsbeskattningens utveckling till en inkomstbeskattning. Ett tillrättaläggande av beskattningen på denna punkt måste emellertid medföra rubbningar i en del kommuners skatteunderlag och kräva en viss ökning av taxeringsarbetet. Det är därför nödvändigt att väga de fördelar, som skulle vinnas vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag, mot de olägenheter, som därav skulle föranledas. Därest fördelarna befinnas väga tyngst, torde förslaget innebära en framkomlig väg till det eftersträfvade målet. De sakkunniga hava för sin del ansett den nuvarande ordningen vara så otillfredsställande, att man bör underkasta sig de ifrågavarande olägenheterna för att i föreliggande hänseende uppfylla kravet på rättvisa och skälighet i beskattningen.

I de *remissyttranden* som avgavs över skattesakkunnigas förslag tillstyrktes i regel förslaget i princip. Beträffande olika detaljer framställdes emellertid en del erinringar. Några av länsstyrelserna och vissa kommuner motsatte sig särskilt den föreslagna, oinskränkta rätten till avdrag för underskott å förvärvskälla i annan kommun. I synnerhet underskott å jordbruksfastighet (s. k. lyxjordbruk) och å sommarnöjesfastigheter ansågs i dessa yttranden inte böra få åtnjutas i annan kommun än den där fastigheten var belägen. Bland de olika motiveringarna för tveksamheten inför ett utsträckande av rätten till avdrag för underskott å fastighet må särskilt anföras följande uttalande av överståthållarämbetet.

Att bibehålla reglerna rörande beskattningssorten för inkomst av fastighet och av rörelse men ändra reglerna rörande avdragsrätten, synes föga konsekvent och icke ledande till tillfredsställande resultat. Särskilt anmärkningsvärt är detta förhållande då fråga är om fastighet, belägen i annan kommun än hemortskommunen. Denna andra kommun skulle enligt förslaget alltjämt äga uppbära fastighetsskatt, kanske med betydande belopp, även om fastighetsdriften gått med förlust. Den uppkommande förlusten skulle däremot få avdragas från inkomsten i en annan kommun, vilken icke åtnjuter förmånen av att uppbära fastighetsskatt.

Skall över huvud taget avdrag medgivnas för underskott å förvärvskällan fastighet, synes detta avdrag rimligtvis böra ske å den fingerade inkomst av 5 % av fastighetens taxeringsvärde, som ligger till grund för fastighets-skattens beräkande.

4. Under tiden efter år 1945 framkomna förslag

Vid 1948 års riksdag framfördes motionsvis yrkande om att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande skatteförfattningar, att skattskyldig tillkommande avdrag i vissa fall även kunde få åtnjutas i annan kommun än hemortskommunen. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 30 ut-

talade 1948 års bevillningsutskott, att det enligt utskottets mening var önskvärt, att en ändring av gällande bestämmelser på ifrågavarande område kom till stånd. Då utskottet ansåg sig kunna utgå ifrån att proposition på grundval av 1944 års skattesakkunnigas förslag kom att avlämnas till 1949 års riksdag, fann sig utskottet dock inte böra förorda bifall till motionerna.

Någon proposition i ämnet framlades emellertid inte utan skattesakkunnigas förslag överlämnades, såsom tidigare nämnts, sedermera till 1950 års skattelagssakkunniga för omprövning.

Även vid 1953 års riksdag framfördes motionsvis yrkande av i huvudsak samma innehåll som det nyssnämnda.

Efter att ha erinrat om 1948 års bevillningsutskotts uttalande anförde 1953 års bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 51 bl. a. följande.

Utskottet vill för sin del erinra om att enligt det i propositionen nr 186 framlagda, av utskottet i betänkande nr 49 tillstyrkta förslaget om en omläggning av fastighetsskatten densamma skall inarbetas i den kommunala inkomstskatten, varigenom ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga kommer att få åtnjutas även från den sålunda i kommunala inkomstskatten inarbetade fastighetsskatten. De i förevarande motioner påvisade orättvisorna kommer till följd härav att bli än mer påtagliga. Frågan kommer nu nämligen att äga betydelse även i de fall, då tidigare på grund av garantiskatteavdraget någon till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst icke uppkom. Utskottet vill därför än en gång understryka den av riksdagen år 1948 uttalade meningen, att en ändring av ifrågavarande bestämmelser vore önskvärd. I anslutning till vad ovan anförts anser utskottet det lämpligt, att denna ändring icke träder i kraft senare än den föreslagna omläggningen av fastighetsbeskattningen.

Då såsom ovan anförts riksdagen tidigare uttalat sig för en ändring i det i motionerna berörda hänseendet och frågan därom för närvarande är under omprövning av 1950 års skattelagssakkunniga, finner utskottet anledning nu saknas att förorda skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet. Utskottet anser sig förty icke böra tillstyrka de föreliggande motionerna.

Vid 1956 års riksdag hemställdes i de likalydande motionerna I: 445 och II: 567 att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1957 års riksdag om sådan ändring av kommunal-skattelagen, att därest skattskyldig inte kunde utnyttja allmänna avdrag och ortsavdrag i hemortskommunen, denna avdragsrätt fick åtnjutas från till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst i annan kommun än hemortskommunen.

I anledning härav anförde 1956 års bevillningsutskott i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 25 bl. a. följande.

Utskottet finner att, som också den tidigare diskussionen kring förevarande spörsmål utvisar, en omprövning av gällande bestämmelser på dessa områden är synnerligen önskvärd. Under senare tid torde visserligen antalet fall, då skattskyldig på grund av de nuvarande bestämmelserna icke kunnat utnyttja allmänt avdrag eller ortsavdrag, ha varit avsevärt mindre än tidigare. Framför allt torde en minskning ha skett genom kommunindelningsreformen och även genom de fr. o. m. 1954 års taxering föreliggande möj-

ligheterna att utnyttja nu ifrågavarande avdrag, då kommungränsen inte längre delar en jordbruksfastighet i skattemässigt olika delar. Å andra sidan bör beaktas att den framtida utvecklingen torde komma att gå i en annan riktning. Sedan fastighetsskatten inarbetats i den kommunala inkomstskatten, kommer Ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga att få åtnjutas även från garantibeloppet för fastighet. De i förevarande motioner påvisade olägenheterna blir till följd härav än mer påtagliga, eftersom frågan kommer att äga betydelse även i de fall, då tidigare på grund av garantiskatteavdraget någon till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst icke uppkom. Antalet fall, då den skattskyldige ej kan i full utsträckning tillgodoföra sig Ortsavdrag och allmänna avdrag i hemortskommunen, torde komma att stiga ytterligare sedan de vid 1955 års riksdag antagna reglerna om schablonavdrag och höjda avdrag för försäkringspremier m. m. trätt i kraft. I samma riktning verkar en höjning av de kommunala Ortsavdragen.

Med det anförda har utskottet velat understryka vikten av att en lösning av förevarande fråga kommer till stånd så snart ske kan. Då riksdagen tidigare uttalat sig för en ändring i det i motionerna berörda hänseendet och frågan därom således bragts under Kungl. Maj:ts prövning, finner utskottet anledning ej föreligga att förorda skrivelse i ämnet. Utskottet anser sig därför icke böra tillstyrka de föreliggande motionerna.

IV. 1950 års skattelagssakkunnigas förslag

1. Allmänna synpunkter

Skattelagssakkunniga erinrar om att de kommunala beskattningsreglerna i hög grad präglas av omsorgen om kommunernas finanser. Önskemålet att tillgodose varje kommun med ett tillräckligt och någorlunda konstant skatteunderlag utgör sålunda motivet för fastighetsbeskattningen och samma syfte har den för den kommunala beskattningen uppställda principen om kommunen såsom ett självständigt, slutet beskattningsområde.

Det ligger därför i sakens natur att ett på hänsyn till kommunernas skatteunderlag uppbyggt regelsystem ofta innebär nackdelar för den enskilde skattskyldige. Sålunda leder principen om det kommunala beskattningsområdets slutenhet i vissa fall till betydande olikhet i beskattningsnormen mellan kommunal och statlig inkomstbeskattning. Emellertid föreligger å andra sidan det sambandet mellan kommunal och statlig inkomstbeskattning, att vid den senare beskattningen medgives avdrag för påförd kommunalskatt. På grund härav utgör inte den påförda kommunalskatten alltid ett direkt mått på kommunalskattens tyngd för den enskilde skattskyldige, då han ju ofta blir kompenserad för kommunalskatten genom minskad progression i fråga om statsskatten. Denna synpunkt har, framhåller de sakkunniga, betydelse bl. a. vid bedömandet av de förslag i kommunal-skattefrågor, som framlades vid en tidpunkt, då skatteprogressionen var väsentligt lägre än nu.

Skattelagssakkunniga finner den gällande ordningen för allmänna avdrags och Ortsavdrags utnyttjande inte vara tillfredsställande. Vid ett be-

dömande av de möjligheter som kan finnas för en utvidgad avdragsrätt bör dock, enligt de sakkunniga, uppmärksamheten inte ensidigt inriktas på ett tillgodoseende av de skattskyldigas intressen. Mera genomgripande förändringar beträffande kommunernas nu gällande beskattningsrätt medför nämligen svåra avvägningsproblem. Även i rent tekniskt hänseende kan det visa sig svårt att förverkliga en vidgad avdragsrätt eftersom regler som syftar till att tillgodose varje enskild skattskyldigs anspråk på rättvisa och skälighet ofta blir invecklade och svårtillämpade.

En radikal lösning av det föreliggande spørsmålet skulle, framhåller de sakkunniga, vara att samma regel om en samlad inkomstberäkning, som gäller för statsbeskattningen, lades till grund också för den kommunala beskattningen. Genom att man då nödgades uppställa regler för den renodlade inkomstens fördelning mellan de olika intresserade kommunerna, skulle man kunna vinna, att såväl den skattskyldiges som kommunernas rätt kunde likformigt tillgodoses. De sakkunniga anser dock att en sådan lösning inte blott innebär ett fullständigt sönderbrytande av det nuvarande, på det kommunala beskattningsområdets slutenhet uppbyggda skattesystemet utan även medför starka rubbningar i kommunernas skatteunderlag. De sakkunniga har därför sökt andra vägar för spørsmålets lösning.

De har därvid funnit anledning ompröva, om inte en reform i enlighet med 1944 års skattesakkunnigas förslag numera skulle kunna genomföras. Olika omständigheter, t. ex. kommunindelningsreformen och den förstärkta taxeringsorganisationen, har väsentligt förbättrat möjligheterna för en dylik lösning.

Av den tidigare redogörelsen framgår att ifrågavarande förslag i princip innebär, att taxering till kommunal inkomstskatt liksom för närvarande skall ske inom varje kommun för sig men att den skattskyldige beredes möjlighet att mot sina inkomster i andra kommuner utnyttja de allmänna avdrag och Ortsavdrag, som han icke kan tillgodogöra sig i en kommun. Häri genom skulle den skattskyldige inte bli påförd större sammanlagt inkomstskatteunderlag än vid en enhetlig inkomstberäkning.

De sakkunniga anför härom.

De angivna verkningarna av förslaget förefaller onekligen tilltalande, i synnerhet som numera kommunindelningsreformen medfört, att ett stort antal småkommuner med ringa eller för växlingar känsligt skatteunderlag uppgått i större enheter, vilka lättare kan tåla en av reformen föranledd nedgång i skatteunderlaget. Emellertid synes förslaget ur andra synpunkter icke leda till målet. Det kan sålunda icke vara riktigt, att vid en reform på förevarande område bortse från den skillnad som föreligger mellan avdrag för underskott å förvärvskälla å ena sidan samt övriga allmänna avdrag och Ortsavdrag å andra sidan. Att underskott å förvärvskällor i en kommun icke får avräknas från inkomst i annan kommun är en nödvändig följd av principen om det kommunala beskattningsområdets slutenhet. Tillåter man förlustutjämning mellan kommunerna, sönderbryter man — även med den utformning förslaget fått — denna princip och man måste då taga konsekvenserna därav genom att meddela regler för den renodlade inkomstens fördelning. Det kan varken principiellt eller praktiskt försvaras, att en kom-

mun skall vara skyldig vidkännas andel i den skattskyldiges underskott i annan kommun men gå förlustig rätten till andel i den skattskyldiges samlade inkomst. De praktiska följderna av en sådan ståndpunkt torde kunna åskådliggöras med följande exempel. Har en skattskyldig ett år i hemortskommunen en behållen inkomst å 10 000 kronor och i annan kommun ett lika stort underskott, får hemortskommunen vidkännas hela underskottet. Skulle den skattskyldige nästa år icke ha någon inkomst alls i hemortskommunen men däremot en behållen inkomst i den andra kommunen å 10 000 kronor, får hemortskommunen icke någon del av denna inkomst, oaktat den föregående år fick bära hela förlusten i den andra kommunen.

Vad åter övriga allmänna avdrag och ortsavdrag angår kan till stöd för att binda dessa avdrag till hemortskommunen icke åberopas principen om det kommunala beskattningsområdets slutenhet. Det må anses riktigt att de i första hand få avräknas i hemortskommunen, eftersom denna kommun berättigats att ensam beskatta förvärvskällorna tjänst och kapital samt — med viss inskränkning — tillfällig förvärvsverksamhet, men principen behöves därför icke leda till att den skattskyldige går förlustig avdragen, om inkomsten av dylika och andra förvärvskällor i hemortskommunen icke förslår för avdragens utnyttjande men den skattskyldige har inkomst i annan kommun.

1944 års skattesakkunniga hade föreslagit att tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna skulle ligga på taxeringsnämnderna. 1950 års skattelagssakkunniga betecknar detta som en olägenhet och framhåller därom följande.

Ett utsträckt avdragssystem förutsätter ett betydligt mera omfattande och tidsödande underrättelseförfarande taxeringsnämnderna emellan än som för närvarande är fallet och det precisa avräkningsförfarande som blir erforderligt torde med fog kunna antagas ge upphov till en mängd felaktigheter med tvister och ökat arbete i alla instanser som följd. Det må också framhållas, att den numera i inkomstskatten inarbetade fastighetsskatten är ägnad att ytterligare komplicera avräkningsförfarandet. Då ortsavdrag men icke allmänna avdrag får åtnjutas från garantibelopp för fastighet blir det i vissa fall nödvändigt att göra två fördelningar, en för allmänna avdrag och en för ortsavdrag. Att sysselsätta taxeringsnämnderna med ett så komplicerat merarbete av teknisk art bör helst undvikas. En sådan ny arbetsuppgift skulle tynga det egentliga taxeringsarbetet och motverka de åtgärder, som nyligen vidtagits för att åstadkomma förbättringar i detta avseende.

Även andra omständigheter talar mot att realisera den aktuella reformen redan i första instans. Det torde ej sällan inträffa, att olikformighet i uppskattningsfrågor uppstår mellan den statliga taxeringen i skattskyldigs hemortskommun och den skattskyldiges taxering till kommunal inkomstskatt i annan kommun. Taxeringsnämnderna å ömse håll kan ha skilda meningar beträffande en förvärvskällas lönsamhet och fatta olika beslut i fråga om avdragsgilla kostnader, vilket allt leder till att den skattskyldiges taxeringar genom besvär eller i annan ordning blir föremål för handläggning av prövningsnämnd. Att ett avräkningsförfarande på taxeringsnämndsstadiet i dylika fall framstår som ändamålslost ligger i öppen dag.

Av det anförda framgår, att skattelagssakkunniga inte kunnat ansluta sig till 1945 års förslag vare sig beträffande den ordning förslaget anvisar för åtnjutande av underskott å förvärvskälla i en kommun mot inkomst i en

annan eller i fråga om sättet för den föreslagna reformens realiserande. I fråga om underskottsavdraget har de sakkunniga framhållit, att den ifrågasatta lösningen enbart skulle beakta förluster men ej vinster, vilket innebär, att principen om det kommunala beskattningsområdets slutenhet ensidigt genombrytes. Åtskilliga remissinstanser, som uttalat sig i denna fråga vid granskningen av 1945 års förslag, har på denna punkt framställt erinringar mot förslagets konsekvenser.

Beträffande frågan om en uppmjukning av bestämmelserna rörande rätten att åtnjuta övriga allmänna avdrag och ortsavdrag framhåller de sakkunniga följande.

Beträffande ortsavdraget råder inga delade meningar om att den nu gällande regeln är för hård. Det kan icke vara rimligt, att en skattskyldig, som icke kunnat utnyttja detta avdrag i hemortskommunen, skall gå förlustig avdraget då han har inkomst i annan kommun, om ortsavdraget motiveras som ett bottenavdrag, motsvarande icke skattebärkraftigt minimum. Då ortsavdrag numera får åtnjutas även från garantibelopp för fastighet har olägenheterna blivit än mer framträdande och en höjning av de kommunala ortsavdragen till paritet med de statliga är givetvis ägnad att ytterligare understryka vikten av att ändrade bestämmelser för ortsavdragens utnyttjande kommer till stånd.

Även en utsträckning av avdragsrätten beträffande vissa allmänna avdrag av personlig art får anses i hög grad påkallad. Den omständigheten att en skattskyldigs förvärvskälla är lokaliserad till annan kommun än hemortskommunen bör icke medföra att den skattskyldige går förlustig rätten att avdraga pensionsavgift eller avgift för pensionsförsäkring och starka rättvisekrav talar också för att det sociala avdraget för försäkringspremier icke göres beroende av, huruvida den skattskyldige haft inkomst i hemortskommunen eller i annan kommun. Tillkomsten av den allmänna sjukförsäkringen samt införandet av schablonavdrag och höjda maximibelopp har medfört, att sistnämnda avdrag för framtiden får större betydelse för den skattskyldige än vad hittills varit fallet och även statsmakternas strävan att uppmuntra sparandet gör en vidgad avdragsrätt beträffande detta avdrag särskilt önskvärd.

Däremot bör enligt de sakkunnigas mening en reform på detta område icke omfatta avdraget för periodiskt understöd och därmed jämförlig periodisk utbetalning. Möjligheterna till dylika avdrag kan av de skattskyldiga utnyttjas i syfte att vinna obehöriga skattelättnader och det är vid sådant förhållande knappast lämpligt, att nu ytterligare utsträcka avdragsrätten. En vidgad avdragsrätt skulle för övrigt tillskapa en icke åsyftad skillnad mellan periodiska understöd, som är hänförliga under allmänna avdrag, och sådana, som hänför sig till någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse.

Icke heller torde anledning föreligga att utsträcka avdragsrätten när det gäller förvärvsavdraget för gift kvinna. Detta avdrag är till sin natur ett omkostnadsavdrag och hör därför rätteligen hemma under respektive förvärvskälla. Med hänsyn härtill och då en utsträckt avdragsrätt skulle komplicera avräkningsförfarandet mellan äkta makar, synes övervägande skäl tala för ett bibehållande av den gällande ordningen i fråga om detta avdrag. Det må också framhållas, att de fall, då en utsträckt avdragsrätt skulle bli av betydelse för de skattskyldiga, torde vara ytterst fåtaliga.

2. Den närmare utformningen av de sakkunnigas förslag

I enlighet med det förut anförda föreslår skattelagssakkunniga, att en reform på förevarande område begränsas till att avse ortsavdrag samt avgifter till folkpensioneringen, premier för pensionsförsäkringar samt avgifter och premier för sjuk-, olycksfalls- och kapitalförsäkringar och dylikt. Härigenom kommer, förklarar de sakkunniga, de mest framträdande bristerna, som vidlåder vårt nuvarande skattesystem, att undanröjas och skattelättnad vinnas för fysiska personer och dödsbon, för vilka behovet av ändrade regler framstår såsom vida mer angeläget än i fråga om andra skattskyldiga.

Skattelagssakkunniga anser emellertid att även en på detta sätt begränsad reform nödvändiggör införandet av svårtillämpade och delvis invecklade bestämmelser. De sakkunniga finner därför, att tillämpningen av en reform icke kan anförtros åt taxeringsnämnderna. I stället bör, enligt de sakkunniga, en särskild skatteberäkning anordnas endera hos prövningsnämnderna eller hos länsstyrelserna respektive överståthållarämbetet. Ett sådant förfarande är, påpekas det, inte främmande för vår skattelagstiftning. I syfte att mildra verkningarna av våra skatteregler har sålunda bl. a. införts bestämmelser om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst, innebärande att skattskyldig efter ansökan hos prövningsnämnd kan komma i åtnjutande av en förmånligare skatteberäkning beträffande vissa inkomster. De sakkunniga erinrar även om den särskilda förordning med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall, som i princip stadgar, att skattskyldig efter ansökan hos länsstyrelse respektive överståthållarämbetet kan erhålla restitution eller avkortning av skatt, som överstiger 80 procent av inkomsten.

De sakkunniga framhåller, att det från de skattskyldigas synpunkter torde vara likgiltigt om en särskild skatteberäkning anordnas hos prövningsnämnd eller hos länsstyrelse. Då de sakkunniga föreslår, att avräkningsförfarandet sker hos länsstyrelserna respektive överståthållarämbetet är detta förestavat av önskemålet, att inte pålägga prövningsnämnderna ökade arbetsuppgifter. Det framhålles, att ett avräkningsförfarande hos länsstyrelserna respektive överståthållarämbetet inte hindrar att den skattskyldiges deklaration före avräkningsförfarandet blir föremål för saklig granskning av vederbörande taxeringsintendent.

De sakkunniga har funnit, att — även om en noggrann beräkning av det antal fall, där ett avräkningsförfarande skulle bli aktuellt i anledning av en reform i enlighet med de sakkunnigas förslag, skulle kräva omfattande statistiska undersökningar — vissa slutsatser rörande detta antal dock kan dragas av det material som redovisats i 1944 års skattesakkunnigas år 1945 framlagda betänkande. Skattelagssakkunniga anför härom följande.

De undersökningar, som då verkställdes, gav vid handen att en reform i enlighet med 1945 års förslag skulle medfört, att i hela landet 1918 allmänna avdrag av personlig art och 2 441 ortsavdrag kunnat merutnyttjas. Härav skulle största andelen ha belöpt å Stockholms stad eller 552 respektive 595 medan exempelvis antalet i Stockholms län utgjort 166 respektive

178, i Göteborgs och Bohus län 291 respektive 360 och i Malmöhus län 90 respektive 116. Då man kan utgå ifrån att samme skattskyldig haft flera utnyttjade avdrag och att kommunindelningsreformen medfört en minskning av antalet fall, torde det icke behöva befaras, att ärendenas antal kommer att medföra någon mera väsentlig ökning av länsstyrelsernas respektive överståthållarämbetets arbetsbörda.

Rörande utformningen av reglerna för den vidgade avdragsrätten föreslår skattelagssakkunniga att ifrågavarande allmänna avdrag i första hand skall avräknas i hemortskommunen. Avräkning i annan kommun bör ifrågakomma endast om inkomsten i hemortskommunen inte förslår för avdragens utnyttjande. Beträffande möjligheterna till avräkning i annan kommun bör i likhet med vad som gäller i hemortskommunen allmänt avdrag få avräknas endast från inkomst av förvärvskällor medan ortsavdrag bör få åtnjutas från all skattepliktig inkomst och sålunda också från garantibelopp för fastighet.

I de fall där den skattskyldige haft skattepliktig inkomst i mer än en annan kommun än hemortskommunen kan olika möjligheter beträffande avräkningsförfarandet tänkas. En begränsning av rätten till avräkning till en av kommunerna är i sådana fall tänkbar. Svårigheter skulle dock uppstå vid valet av kommun för avräkningen. Skattelagssakkunniga har därför funnit övervägande skäl tala för att, därest avräkningsmöjligheter föreligger i flera kommuner, i hemortskommunen uppkommen brist skall fördelas mellan kommunerna i förhållande till de avräkningsbara inkomsternas storlek i varje kommun. Härigenom får den skattskyldige möjlighet att utnyttja brist i alla kommuner, där han har avräkningsbar inkomst och full likställighet åstadkommes mellan kommunerna med avseende å skyldigheten att vidkännas avdrag, som ej kunnat utnyttjas i hemortskommunen.

Skattelagssakkunniga har funnit att vid en utvidgad avdragsrätt vissa särskilda problem uppkommer beträffande äkta makars beskattning. Enligt nuvarande bestämmelser får allmänt avdrag och ortsavdrag, som äkta make inte kan tillgodogöra sig, avräknas från den andra makens inkomst i samma kommun. Vid en utvidgad avdragsrätt uppkommer då frågan om makes utnyttjade avdrag i hemortskommunen i första hand skall avräknas från hans inkomst i annan kommun eller från den andra makens inkomst i hemortskommunen. Skattelagssakkunniga anför rörande dessa båda alternativ följande.

För den förra lösningen, vilken innebär, att avdragen så långt möjligt kommer den närmast berättigade maken till godo, talar vissa skäl av familjerättslig art. Enligt den nu gällande förmögenhetsordningen för äkta makar framstår makarna såsom två från varandra ekonomiskt skilda rättssubjekt. Genom den nya giftermålsbalkens införande har den äldre egendomsgemenskapen mellan äkta makar avskaffats, och vardera maken förblir i normala fall ägare till den egendom han vid äktenskapets ingående äger och därefter förvärfvar. Med hänsyn härtill är det icke utan betydelse, vilkendera maken, som vid avräkningen får utnyttja ett visst avdrag och härigenom undgår att erlägga ett motsvarande skattebelopp, vilket i stället

påföres andra maken. Beträffande äldre äktenskap, där makars egendom i regel är samfälld, är frågan däremot av mindre vikt.

För den senare ståndpunkten beträffande utnyttjandet av makars avdrag, nämligen att i första hand verkställa avräkning av makes outnyttjade avdrag i hemortskommunen å den andre makens inkomst i denna kommun, kan åberopas skäl från beskattningsområdet. Med hänsyn till den fördelning av de kommunala beskattningsföremålen mellan kommunerna, som verkställts i skattelagstiftningen, har det ansetts skäligt, att hemortskommunerna skall vidkännas ortsavdragen och de till dessa kommuner anknutna allmänna avdragen. Det skulle stå i strid med denna fördelning, att andra kommuner än hemortskommunen fick sitt skatteunderlag minskat genom avdrag, som make ej kunde utnyttja mot egen inkomst i hemortskommunen men väl mot andra makens inkomst i denna kommun. Att ena makens avdrag i en kommun i första hand skulle avräknas å hans inkomst i annan kommun, torde också framstå som egendomligt med hänsyn till skattelagarnas starka framhävande av makar såsom en enhet i beskattningshänseende.

Skattelagssakkunniga har ansett beskattningssynpunkterna böra vara vägledande och har sålunda stannat för, att en makes outnyttjade avdrag i hemortskommunen i första hand skall avräknas från den andra makens inkomst i samma kommun. Härigenom kommer något ingrepp inte att ske i taxeringsförfarandet utan avräkningen inskränkes till att avse brist, som kvarstår efter tillämpning av 52 § kommunalskattelagen. De sakkunniga framhåller, att för vardera maken kvarstående brist därvid i första hand bör avräknas å den närmast berättigade makens inkomst i annan kommun och i andra hand å den andra makens inkomst i annan kommun.

De sakkunnigas förslag kan sammanfattas sålunda. Skattskyldig, som i hemortskommunen helt eller delvis inte kunnat utnyttja avdrag, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 2) och 3) samt 48 § kommunalskattelagen, och som i annan kommun haft skattepliktig inkomst, från vilken nämnda avdrag fått åtnjutas, därest inkomsten varit hänförlig till hemortskommunen, föreslås skola äga rätt att åtnjuta avkortning av påförd kommunal inkomstskatt eller restitution av redan erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening. Det belopp, som må avkortas eller restitueras, utgör den skatteminskning som uppkommit, om i hemortskommunen outnyttjade avdrag fått avräknas i den andra kommunen. Har den skattskyldige haft avräkningsbar inkomst i flera andra kommuner skall fördelning ske mellan kommunerna i förhållande till de avräkningsbara inkomsternas storlek i varje kommun. Beträffande avräkningen mellan samtaxerade makar innebär de sakkunnigas förslag, att en fortsättning av avräkningsförfarandet enligt 52 § kommunalskattelagen sker på det sätt, att för vardera maken uppkommen brist i första hand avräknas från den närmast berättigade makens inkomst i annan kommun och i andra hand från den andra makens inkomst i annan kommun.

De sakkunniga förutsätter ett ansökningsförfarande för tillämpning av sådan särskild skatteberäkning. Ett sådant förfarande innebär visserligen

vissa nackdelar för de skattskyldiga, men de sakkunniga anser att de största olägenheterna skulle kunna undgå om, vilket förutsättes av de sakkunniga, inkomna ansökningar behandlas med skyndsamhet och avgöres innan påförd slutlig skatt förfaller till betalning.

Skattelagssakkunniga berör även några speciella frågor i detta sammanhang och anför därom följande.

Det må anmärkas, att det blir nödvändigt att å varje länsstyrelse föra en liggare över skattskyldiga, som kommit i åtnjutande av särskild skatteberäkning i enlighet med de sakkunnigas förslag. Skulle taxeringarna av någon anledning ändras efter det ett avräkningsförfarande skett, måste nämligen vederbörande myndighet ex officio ompröva sitt tidigare avräkningsbeslut. För att undvika att omprövning underlåtes, bör erforderliga noteringar göras i härför upprättad liggare, varvid bör beaktas, att kommunikation i förekommande fall skall ske mellan olika länsstyrelser respektive överståthållarämbetet.

Det må vidare framhållas, att svårigheter i vissa fall uppkommer då särskild skatteberäkning i enlighet med de sakkunnigas förslag blir aktuell efter det reglerna om dödsbodefrielse i 75 § kommunalskattelagen tillämpats. I syfte att förhindra obehöriga skattelättnader har de sakkunniga i 3 § författningsförslaget intagit erforderligt stadgande.

Vidare må anmärkas, att då en skattskyldig, som är berättigad till särskild skatteberäkning i enlighet med de sakkunnigas förslag, tidigare erhållit avkortning eller restitution enligt förordningen den 6 juni 1952 med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall, det kan bli nödvändigt att omräkna ett avkortnings- eller restitutionsbeslut enligt denna förordning. De sakkunniga har på grund härav föreslagit viss ändring av 6 § i förordningen.

Skattelagssakkunniga föreslår, att bestämmelserna om särskild skatteberäkning skall träda i kraft den 1 januari 1958 och tillämpas första gången beträffande 1958 års taxering.

Beträffande finansieringen av den föreslagna särskilda skatteberäkningen framlägger de sakkunniga följande synpunkter.

En exakt beräkning av den minskning av kommunernas skatteunderlag som kan bli följd av den föreslagna reformen skulle ha krävt omfattande statistiska undersökningar. Sådana undersökningar föregick 1945 års förslag i ämnet. 1944 års skattesakkunniga, som föreslog en längre gående avdragsrätt än den nu föreslagna, fogade vid sitt förslag de förut nämnda undersökningarna, avseende taxeringsåret 1944.

Med hänsyn till resultatet av dessa undersökningar och då numera kommunindelingsreformen avsevärt förbättrat kommunernas förmåga att tåla ett bortfall av skatteunderlag, har skattelagssakkunniga antagit, att en begränsad reform i enlighet med de sakkunnigas förslag inte kommer att tvinga kommunerna till nämnvärda utdebiteringshöjningar. Något behov av kompensation för det skattebortfall, som blir följd av en reform, torde vid sådant förhållande inte föreligga för kommunerna.

De sakkunniga anför härefter följande.

Det kan emellertid av andra skäl ifrågasättas, huruvida icke en reform bör finansieras med statsmedel. En dylik ordning skulle innebära en viss förenkling av restitutionsförfarandet, enär beslut om restitution då alltid kunde fattas av den länsstyrelse som meddelat avräkningsbeslutet. Vidare behöfve någon avräkning med kommunerna icke vidtagas. Eftersom fråga är om en interkommunal reform kunde det då övervägas, att ta i anspråk de skattemedel som inflyter till statsverket på grund av taxering för gemensamt kommunalt ändamål. Enligt vad de sakkunniga inhämtat, utgjorde antalet dylika skattekronor vid 1956 års taxering 60 635. Emellertid toges denna skatt till uppbörd å anslaget för bidrag till skattetyngda kommuner m. m. och det skulle då bli nödvändigt att delvis finansiera dessa bidrag i annan ordning. Med hänsyn härtill och då enligt de sakkunnigas mening övervägande skäl talar för att kommunerna själva skola bära det av reformen föranledda skattebortfallet, har något förslag i den antydda riktningen icke ansetts böra framläggas.

V. Remissyttrandena

Det yttrande över förslaget som avgivits av centrala uppbördsnämnden avser allenast förslagets inverkan på debiterings-, uppbörds- och restitutionsförfarandet. Statens organisationsnämnd har begränsat sitt yttrande till en bedömning av förslaget ur organisatorisk synpunkt och arbetssynpunkt.

I samtliga övriga yttranden *tillstyrkes* att åtgärder nu vidtages för att vidga möjligheterna för de skattskyldiga att vid taxeringen till kommunal inkomstskatt utnyttja allmänna avdrag och Ortsavdrag. I flera yttranden understrykes angelägenheten av sådana åtgärder och framhålles att dessa bör vidtagas omedelbart.

I vissa remissyttranden förklaras emellertid att de åtgärder, som nu bör vidtagas, bör gå längre än skattelagssakkunniga föreslagit. Sålunda har i åtskilliga remissyttranden föreslagits, att möjligheter bör beredas de skattskyldiga att, oberoende av kommungränserna, tillgodonjuta avdrag för underskott å förvärvskälla och för periodiskt understöd samt det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna liksom även extra avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Att avdrag för underskott å förvärvskälla bör kunna tillgodoräknas skattskyldig vid taxering till kommunal inkomstskatt även i annan kommun än den där inkomst av förvärvskällan, om sådan uppkommit, skulle ha beskattats, anser *kammarrätten, riksskattenämnden, länsstyrelserna i Stockholms, Göteborgs och Bohus, Västernorrlands och Norrbottens län, näringslivets skattedelegation, Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges fastighetsägareförbund, Svenska företagares riksförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges lantbruksförbund samt Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.*

Även överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Blekinge län och Föreningen Sveriges kronokamrerare uttalar sig härför men anser denna fråga böra bli föremål för ytterligare utredning. Länsstyrelserna i Uppsala och Västmanlands län föreslår en begränsad rätt att, oberoende av kommungränserna, vid den kommunala inkomsttaxeringen utnyttja underskott å förvärvskälla.

I flera av de nu nämnda yttrandena återopas 1944 års skattesakkunnigas förslag i ämnet. Olika skäl framföres mot de argument som skattelagssakkunniga framhållit emot ett realiserande i full utsträckning av 1945 års förslag att vid den kommunala inkomstbeskattningen i princip tillämpa samma inkomstberäkning som vid den statliga inkomstbeskattningen. Sålunda anför länsstyrelsen i Västernorrlands län bl. a.

Talet om »fullständigt sönderbrytande» av det »på det nuvarande, på det kommunala beskattningsområdets slutenhet uppbyggda skattesystemet» innebär enligt länsstyrelsens mening accepterande av ett vanetänkande, som i dagens läge saknar varje grund. För länsstyrelsen framstår det tvärtom som den enda tillfredsställande lösningen av det förelagda problemet att vid taxering till kommunal inkomstskatt tillämpas samma regler som vid taxering till statlig inkomstskatt. De sakkunnigas påstående att en sådan lösning skulle medföra starka rubbningar i kommunernas skatteunderlag har icke stöd i det siffermaterial utredningen framlagt och länsstyrelsen saknar anledning antaga att praktiska exempel härpå kunna påvisas annat än undantagsvis. Skulle så i något sällsynt undantagsfall vara fallet finner länsstyrelsen hänsynstagande till den skattskyldiges berättigade intresse böra väga över intresset för övriga skattskyldiga i kommunen att undgå höjning av utdebiteringen. Därest i något fall tillämpning av de av länsstyrelsen förordade principerna för en kommun skulle medföra en mycket väsentlig minskning i eljest påräknat skatteunderlag synes detta förhållande böra regleras genom statsbidrag till kommunen.

Likartade synpunkter framföres av riksskattenämnden, näringslivets skattedelegation, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges köpmannaförbund och Sveriges lantbruksförbund.

Kammarrätten anför följande.

De sakkunniga finna det varken principiellt eller praktiskt kunna försvaras, att en kommun skall vara skyldig vidkännas andel i den skattskyldiges underskott i annan kommun men gå förlustig rätten till andel i den skattskyldiges samlade inkomst. Kammarrätten kan icke dela denna mening. En sådan skyldighet synes lika naturlig som att kommun, där en fastighet är belägen, icke får beskatta den del av fastighetens avkastning, som avgår i gälldränta. Den omständigheten att ägaren av fastigheten har i densamma investerat upplånat kapital synes vara en för kommunens beskattningsanspråk lika ovidkommande omständighet som att ägaren har en förvärvskälla i annan kommun, vilken förvärvskälla lämnat underskott. Redan genom införande av gälldräntaavdrag har principen om beskattningsområdets slutenhet, som de sakkunniga återopa, i ett mycket väsentligt avseende frångåtts.

De övriga skäl, som anförts i detta sammanhang, synas icke böra tillmätas större betydelse. Att underskott i förvärvskälla och periodiskt understöd i vissa fall äro av den beskaffenhet att tvekan kan råda om avdrag härför

över huvud bör medges, kan icke vara skäl att vägra alla dylika avdrag. I den mån avdragsrätt icke anses böra föreligga, bör den avskaffas såväl vid den kommunala som vid den statliga inkomstbeskattningen.

Det av skattelagssakkunniga anförda exemplet på de praktiska följderna av att avdrag för underskott å förvärvskälla skulle få åtnjutas även i annan kommun än den där förvärvskällan beskattas har blivit föremål för kritik. *Riksskattenämnden* framhåller, att exemplet även visar att den orättvisa, som ett medgivande av avdrag för underskott skulle innebära för kommunerna, inte kan i betydelse jämföras med den orättvisa, som drabbar den enskilde, om avdrag inte medges. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* finner exemplet innefatta kritik mot gällande regler i vad de hindrar utjämning av överskott och underskott mellan skilda beskattningsår men inte innebära något argument mot rätten att åtnjuta avdrag för underskott i förvärvskälla i annan kommun. *Näringslivets skattedelegation* anför samma synpunkt och tillägger följande.

Liknande, ur en viss kommuns synvinkel icke tilltalande verkningar torde emellertid icke kunna undvikas i något på principen om skatt efter förmåga uppbyggt skattesystem. Till belysande härav kan vi, i anknytning till det anförda exemplet, göra det antagandet, att den däri avsedde skattskyldige varit rörelseidkare och överlätit rörelsen till ett för ändamålet bildat aktiebolag, i vilket han blivit verkställande direktör och tillgodofört sig skäligen lön, med påföljd att någon vinst icke uppkommit för bolaget. Hemorts-kommunen, icke den kommun där förvärvskällan är belägen, skulle då i realiteten fått beskatta inkomsten av rörelsen. Samma resultat kan för övrigt uppkomma utan att några organisatoriska förändringar vidtages. Antag att den ifrågakvarande rörelseidkaren t. ex. på grund av andra arbetsuppgifter eller sjukdom nödgats anskaffa ett kvalificerat biträde, som i anledning av anställningen bosatt sig i en tredje angränsande kommun och att inkomsten av rörelsen helt eller till aldeles övervägande del konsumeras av avlönning åt biträdet. Det bleve då denna tredje kommun, som i realiteten finge uppbära skatt från förvärvskällan. Det har veterligen aldrig ifrågasatts, att i ovan antydda och liknande fall principen om det kommunala beskattningsområdets slutenhet skulle kräva avsteg från principen om skatt efter förmåga. Vid den avvägning som måste ske mellan »kommunens beskattningsintresse» och den skattskyldiges berättigade krav på att den skatt han skall erlagga utmätas efter hans förmåga är de riktlinjer av största intresse, som angivits av kommunalskatteberedningen och i 1944 års skattesakkunnigas yttrande. Utredningsmännens däremot stridande uppfattning utgör ingen anledning att underkänna det resultat, till vilket de ovannämnda utredningsorganen i denna avvägningsfråga kommit och som även riksdagen ansett skola läggas till grund för proposition i ärendet.

Såsom ett exempel på verkningarna av det nuvarande skattesystemet — som i detta hänseende inte skulle ändras enligt skattelagssakkunnigas förslag — anför *riksskattenämnden* det fall att den kommun där underskott uppkommit och den andra kommunen är belägna inom ett och samma landstingsområde. Här kommer nämligen landstingsskatten, trots att förlusten är hänförlig till beskattningsområdet, att bestämmas utan hänsyn härtill. Principen om det kommunala beskattningsområdets slutenhet har såle-

des, framhåller nämnden, här ersatts med en princip, som i ännu högre grad gynnar landstinget på bekostnad av den enskildes berättigade krav på en rättvis beskattning.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser visserligen att man vid en lösning av förevarande frågor i princip bör, liksom de skattelagssakkunniga gjort, skilja mellan å ena sidan avdrag för underskott å förvärvskälla och å andra sidan övriga allmänna avdrag och ordsavdrag, men anser likväl viss modifiering böra göras. När det gäller avdrag för underskott å förvärvskällorna fastighet och rörelse föreligger väsentligt starkare skäl att tillgodose kommunernas beskattningsintresse genom ett bibehållande av gällande beskattningsregler, än då fråga är om övriga allmänna avdrag och ordsavdrag. I fråga om förvärvskällan kapital, från vilken förvärvskälla avdrag för underskott enligt gällande rätt medgives endast i hemortskommunen, kan emellertid principens riktighet ifrågasättas. Tillräckliga skäl att vägra sådant avdrag i annan kommun än i hemortskommunen, då inkomsten i hemortskommunen icke förslår till avdragets utnyttjande, kan enligt länsstyrelsens mening icke anses föreligga.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anför.

De sakkunniga taga avstånd från tanken att utsträcka avdragsrätten att omfatta underskott å förvärvskälla, vilket väl får ses mot bakgrunden av de med en reform förenade svårigheterna av teknisk art. Ett medtagande av underskottsavdrag skulle för övrigt få konsekvenser av för kommunerna svårberäknelig omfattning och skulle väl principiellt knappast kunna begränsas till de fall, då underskottet uppstått i förvärvskälla, som beskattas i hemortskommunen. Emellertid har det för länsstyrelsen framstått som otillfredsställande, att en skattskyldig, som under visst år åtnjutit inkomst i hemortskommunen och under samma år flyttat, t. ex. för övertagande av jordbruk eller rörelse i annan kommun, ofta icke har möjlighet att kunna erhålla avdrag för eventuell förlust i denna förvärvskälla under första inkomståret, detta endast på grund av de nu gällande bestämmelserna om hemortskommun. Det vore önskvärt att detta specialfall kunde i samband med den nu föreslagna reformen upptagas till omprövning.

Å andra sidan uttalar sig *riksräkenskapsverket, nio länsstyrelser, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund* och *Svenska landstingsförbundet* för att utvidgad avdragsrätt för underskott å förvärvskälla inte genomföres.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anför sålunda följande.

Mot ett undantagande av avdraget för underskott å förvärvskälla synes med hänsyn till dess särskilda beskaffenhet och till det kommunala beskattningsområdets slutenhet invändningar icke kunna resas. Det kan, såsom de sakkunniga påpekat, icke vara riktigt, att en kommun skall dela underskott å en förvärvskälla i annan kommun men icke äga rätt till andel i den skattskyldiges hela inkomst. Så länge en samlad inkomstberäkning av samma slag, som gäller vid statsbeskattningen, icke anses kunna genomföras också vid den kommunala beskattningen, synes underskott å förvärvskälla i en kommun icke böra få avräknas från inkomst i annan kommun.

Skattelagssakkunnigas förslag att från den föreslagna reformen utesluta avdrag för periodiskt understöd har mött stark kritik. I ett stort antal remissyttranden föreslås att reformen bör omfatta även avdrag för periodiskt understöd. Detta förslag framföres sålunda av *kammarrätten, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, tolv länsstyrelser, näringslivets skattedelegation, Svenska företagares riksförbund, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges lantbruksförbund, Tjänstemännens centralorganisation* och *Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*. Flertalet av nämnda myndigheter och organisationer framhåller därvid bl. a. att enligt ett i december 1956 framlagt betänkande avdragsrätten för periodiska understöd föreslagits skola i betydelsefulla hänseenden inskränkas. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* och *Riksförbundet Landsbygdens folk* anser att avdragsrätten för periodiskt understöd i annan kommun än hemortskommunen bör göras till föremål för förnyade överväganden.

Riksskattenämnden anför i fråga om avdraget för periodiska understöd följande.

I fråga om avdrag i annan kommun än hemortskommunen för periodiskt understöd ha de sakkunniga icke heller föreslagit någon ändring i nuvarande bestämmelser. Skälen härtill hava angivits vara, att periodiska understöd utnyttjas i skatteundandragande syfte samt att eljest en skillnad skulle uppkomma mellan sådana periodiska understöd, som äro hänförliga till allmänna avdrag, och sådana som hänföra sig till någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse.

Beträffande skatteflyktssynpunkten hänvisar riksskattenämnden till att samma regler mot skatteflykt böra gälla vid den statliga och den kommunala beskattningen. I samtidigt föreliggande förslag till bland annat ändrade bestämmelser om periodiska understöd föreslås dessutom sådana begränsningar i avdragsrätten, att missbruk i stort sett förhindras.

Den åberopade skillnad, som skulle uppkomma mellan periodiska understöd av olika slag, är icke av den praktiska betydelse att avdragsrätt — även med utredningens inställning till avdrag för underskott i förvärvskälla — bör förvägras för periodiska understöd hänförliga till allmänna avdrag.

Särskilt angeläget är att avdragsrätt medgives med hänsyn till att periodiska understöd äro skattepliktiga hos mottagaren. Det är för rättskänslan stötande att exempelvis en frånskild man, som enligt dom är skyldig utgiva periodiskt understöd till sin hustru, icke skall kunna erhålla avdrag vid kommunalbeskattningen för understödet, om hans enda förvärvskälla är en rörelse i annan kommun än hemortskommunen, medan hustrun är oinskränkt skattskyldig för detsamma. Speciellt egendomligt blir förhållandet, om hustrun skulle vara bosatt i den kommun där mannens förvärvskälla är belägen, i vilket fall hustrun har att erlagga skatt till just den kommun, där mannen förvägras avdrag.

Länsstyrelsen i Västmanlands län och *näringslivets skattedelegation* anför liknande synpunkter.

Även i fråga om det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna har skattelagssakkunnigas förslag mött kritik i flertalet remissyttranden. I åtskilliga remissyttranden föreslås att nämnda avdrag skall få tillgodonjutas även vid taxering i annan kommun än hemortskommunen. Detta förslag framföres av *kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, nio länsstyrelser, näringslivets skattedelegation, Svenska företagares riksförbund, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges lantbruksförbund, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund och Tjänstemännens centralorganisation. Föreningen Sveriges kronokamrerare och Riksförbundet Landsbygdens folk* anser att förslaget även i denna del bör ytterligare övervägas. Av nämnda myndigheters och organisationers yttranden må här återges följande.

Kammarrätten anför.

Beträffande förvärvsavdraget för gift kvinna hade 1944 års skattesakkunniga icke utarbetat något förslag rörande dess utnyttjande i annan kommun än hemortskommunen, av den anledningen, att det kunde förväntas, att avdraget inom en icke alltför avlägsen framtid komme att försvinna. Då avdraget emellertid bibehållits finner kammarrätten ingen anledning föreligga varför gift kvinna, som har inkomst av rörelse i annan kommun än hemortskommunen, icke skall få tillgodoräkna sig berörda avdrag med belopp, som betingas av hennes sammanlagda inkomster av rörelse eller eget arbete såväl i hemortskommunen som i annan kommun. Det måste även anses riktigt, att detta avdrag får, i den mån det icke kan utnyttjas i hemortskommunen, tillgodoräknas i annan kommun, där den skattskyldige har inkomst. Strängt taget är avdraget såsom de sakkunniga framhållit ett omkostnadsavdrag, som därför rätteligen borde avräknas i den förvärvskälla, till vilken det hör, men dylik avräkning medför sådana tekniska komplikationer, att den bör undvikas.

Riksskattenämnden anför delvis liknande synpunkter och tillägger.

Att avdragsrätten skulle i allt för hög grad komplicera avräkningsförfarandet mellan makar kan icke vitsordas. Avdraget får endast åtnjutas om och i den mån hustruns inkomst därtill förslår och kan således ej avräknas från mannens inkomst. Det brukar tillgodoräknas först och kommer därför ofta indirekt att bli avräknat även från mannens inkomst i form av ökad möjlighet att utnyttja andra allmänna avdrag. Ett enkelt sätt torde vara att tillgodoräkna hustrun detsamma direkt vid taxeringen i annan kommun. Uppgift om beloppets storlek kan i detta fall utan större besvär lämnas i samband med det föreskrivna underrättelseförfarandet mellan taxeringsnämnderna. Om, såsom framhållits, fallen äro få, blir för övrigt arbetet med avräkningen icke betungande.

Länsstyrelsen i Uppsala län föreslår en mera begränsad avdragsrätt och anför härom följande.

I fråga om förvärvsavdraget för gift kvinna anför de sakkunniga, att detta avdrag till sin natur är ett omkostnadsavdrag och därför rätteligen hör hemma under respektive förvärvskälla. Riktigheten av de sakkunnigas uppfattning härutinnan kan icke bestridas. Är den förvärvskälla, till vilken ett yrkat förvärvsavdrag rätteligen hör, belägen i hemortskommunen, bör

därför någon utsträckning av avdragsrätten till annan kommun icke medgivas. Är däremot förvärvskällan, till vilken avdraget anknyter, belägen i annan kommun än hemortskommunen bör väl avdraget få göras i denna andra kommun, därest inkomsten i hemortskommunen icke förslår till avdragets utnyttjande. I sistnämnda fall bör alltså en utvidgning av avdragsrätten vara befogad, men dock icke till annan kommun än den, där ifrågasvarande förvärvskälla är belägen.

Enligt skattelagssakkunnigas förslag skulle den föreslagna särskilda skatteberäkningen inte kunna påkallas av den som inte kunnat, helt eller delvis, i hemortskommunen utnyttja avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga (50 § 2 mom. kommunalskattelagen). *Kammarrätten* samt *länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands och Kronobergs län* påpekar detta förhållande och förklarar sig anse att även detta avdrag bör omfattas av reformen. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anför härom följande.

Sådana fall torde kunna förekomma, då det framstår såsom befogad, att skattskyldig med förvärvskälla i annan kommun än hemortskommunen med hänsyn till föreliggande ömmande omständigheter medgives lättnad i eller befrielse från den kommunala beskattningen även i sådan kommun, i synnerhet om inkomsten huvudsakligen härrör av förvärvskälla i denna kommun. Om bestämmelser i sistberörda avseende införas torde det böra ankomma å taxeringsnämnden i hemortskommunen att till beloppet fastställa det extra avdrag som befinner sig skäligt, eftersom endast denna taxeringsnämnd har tillgång till samtliga uppgifter rörande den skattskyldiges inkomst- och förmögenhetsförhållanden.

Enligt skattelagssakkunnigas förslag skulle åtgärderna kunna tillämpas blott på fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret eller som här stadigvarande vistats, samt på oskift dödsbo efter person, som vid dödsfallet var här bosatt eller stadigvarande vistades här. Utesluten från rätt att påkalla den särskilda skatteberäkningen skulle alltså enligt förslaget vara flertalet *j u r i d i s k a p e r s o n e r*. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* och *näringslivets skattedelegation* föreslår att den utsträckta rätten att vid den kommunala beskattningen utnyttja allmänna avdrag skall tillkomma även andra juridiska personer än dödsbon.

I vissa yttranden berörs frågan om hur avdrag, som inte kunnat utnyttjas vid taxering inom hemortskommunen, skall fördelas mellan andra kommuner. Enligt skattelagssakkunnigas förslag skall fördelningen ske mellan kommunerna i förhållande till den avräkningsbara inkomsten i varje kommun. *Riksräkenskapsverket* och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* ifrågasätter om inte förenkling skulle vinnas, därest avräkningen sker — inte genom proportionering — utan med början med den kommun, där den högsta till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomsten redovisades.

I sakkunnigförslaget har förordats ett *ansökningsförfarande* för de skattskyldiga som önskar komma i åtnjutande av den särskilda skatteberäkningen. Sådan ansökan skall enligt förslaget vara inkommen före utgången av kalenderåret näst efter taxeringsåret. I några remissyttranden

framhålles att en anordning, som kräver ett initiativ av den skattskyldige för att få utnyttja ifrågavarande avdrag, i vissa hänseenden kan betecknas som otillfredsställande. Sålunda har framhållits att den skattskyldige ofta torde komma att sakna kännedom om ansökningsförfarandet eller om förutsättningarna för avräkning är förhanden, särskilt beträffande Ortsavdragen, med vilka han eljest inte har att taga befattning. Ett ansökningsförfarande betecknas även som opraktiskt och betungande för de skattskyldiga. Sådana synpunkter har framförts av *kammarrätten, riksskattenämnden, centrala uppborrdsnämnden, fem länsstyrelser, Sveriges fastighetsägareförbund och Sveriges häradskrivareförening.*

Centrala uppborrdsnämnden anser att olägenheterna med ett ansökningsförfarande inte kan undvikas på annat sätt än genom en officialprövning av de fall där tillämpning av de föreslagna avdragsreglerna gäller. Innan taxeringsorganisationen utbyggs torde dock ett så omfattande arbete inte kunna utföras tillförlitligt inom taxeringsnämnderna. Uppborrdsnämnden anser sig i nuvarande läge inte kunna förorda annan metod än genom ansökningsförfarande.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anför.

Erfarenheterna från de år förordningen om särskild beräkning av statlig inkomstskatt varit i kraft visa, att antalet ansökningar om särskild skatteberäkning hos prövningsnämnden i Norrbottens län varit högst obetydligt i förhållande till vad som med hänsyn till bland annat antalet rörelseöverlåtelser kunnat förväntas. På grund härav skulle länsstyrelsen med grundsatsen om en rättvis taxering som uteslutande rättesnöre, obetingat vilja föreslå att det föreslagna avräkningsförfarandet icke gjordes beroende av ansökan, utan verkställdes ex officio. Emellertid är länsstyrelsen medveten om att detta skulle medföra en stor ökning av prövningsnämndernas (enligt länsstyrelsens förslag) arbetsbörda och biträder därför de sakkunnigas förslag, då någon annan framkomlig väg än ett ansökningsförfarande icke synes stå till buds. Dock borde prövningsnämnden vara berättigad att ex officio företaga omräkning i sådana mål, som besvärsvägen kommit under prövningsnämndens behandling. Ett ytterligare steg i önskad riktning vore möjligen att i 78 § taxeringsförordningen gäves en föreskrift av innebörd att ordförande, som funne att beträffande i inkomstlängdens avdelning I upptagen skattskyldig förutsättningar för skatteavräkning vore för handen, hade att lämna den skattskyldige meddelande härom.

Kammarrätten och riksskattenämnden förordar att, om ett ansökningsförfarande trots de därmed förknippade olägenheterna införes, en förlängning av ansökningstiden utöver den av skattelagssakkunniga föreslagna kommer till stånd. Riksskattenämnden föreslår därvid samma tid som enligt 1956 års taxeringsförordning gäller för anförande av besvär i särskild ordning hos prövningsnämnd, d. v. s. fem år efter taxeringsåret. Ett förfarande, där vederbörande myndighet ex officio prövar om förutsättningar för tillgodoräknande av avdrag i annan kommun föreligger, synes dock vara att föredraga.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anför.

En möjlig utväg att undvika ansökningsförfarande synes länsstyrelsen vara den, att taxeringsnämndsordförandena åläggas att på särskild förteckning uppföra sådana skattskyldiga, som enligt egen anmälan i deklaration eller eljest, såvitt deklarationshandlingarna utvisa, kunna antagas vara berättigade till särskild skatteberäkning. Sådan förteckning bör samtidigt med övrigt deklarationsmaterial insändas till länsstyrelsen för dess vidare åtgärd i enlighet med de sakkunniges förslag. Det kan påpekas, att omräkning efter ändrad taxering redan av de sakkunnige föreslås skola ske ex officio.

Sveriges häradskrivareförening anför.

De sakkunniga förutsätta icke att rätt skall tilldelas skattskyldig eller avräkningsmyndighet att fritt bestämma om den kommun, i vilken avdrag får ske vilket i så fall skulle kunna påfordra ansökningsförfarande. För avräkningen nödvändiga upplysningar torde också som regel redan föreligga i de avgivna deklarationerna eller kunna i undantagsfall vid behov inhämtas. För bestämmande av avdragen erforderlig utredning och kommunisering ombestyras lämpligen av beskattningsnämnderna och de lokala skattemyndigheterna ex officio. Denna anordning kommer att underlättas i den nu ombildade taxeringsorganisationen, i vilken berörda deklarationer kunna tilldelas de särskilda taxeringsnämnderna, som beräknas få tillgång till tränad expeditionspersonal. Avräkning utan ansökningsförfarande synes fungera smidigare och resultera i slutlig skattebestämning på tidigare stadium än den föreslagna.

Skattelagssakkunniga föreslår att ärenden rörande tillgodoräknande av allmänna avdrag och ortsavdrag i annan kommun än hemortskommunen skall handläggas av länsstyrelsen. Detta arrangemang har under remissbehandlingen blivit föremål för diskussion. Sålunda förklarar några remissinstanser sig dela de sakkunnigas uppfattning i denna fråga. I andra remissyttranden åter föreslås att ifrågakommande avräkning skall ske genom taxeringsnämndernas eller prövningsnämndernas försorg.

Av de yttranden, i vilka inga invändningar mot det av skattelagssakkunniga föreslagna förfarandet reses, må här följande uttalande av *länsstyrelsen i Hallands län* redovisas.

De sakkunniga ha föreslagit, att tillämpningen av de nya bestämmelserna icke skulle ankomma på taxeringsnämnderna utan göras beroende av ett ansökningsförfarande hos länsstyrelserna, liknande det som nu förekommer i ärenden rörande begränsning av skatt i vissa fall. Detta innebär givetvis en nackdel för de skattskyldiga, som ofta torde sakna kännedom om t. ex. huruvida ett outnyttjat ortsavdrag föreligger, som kan medföra rätt till skatteminskning. Å andra sidan ha ju inte heller taxeringsnämnderna sin uppmärksamhet riktad på sådana förhållanden, eftersom uträkningen av beskattningsbar inkomst ankommer på lokal skattemyndighet. Det synes därför praktiskt omöjligt för taxeringsnämnderna att framleta sådana fall, då en tillämpning av den utvidgade avdragsrätten skulle kunna ifrågakomma. Vartill kommer att själva uträkningen av skatteminskningen många gånger kan bli ganska komplicerad. Ett särskilt ansökningsförfarande torde sålunda vara ofrånkomligt. Detta bör lämpligen kunna anordnas på det sätt de sakkunniga föreslagit. Vissa svårigheter komma därvid sannolikt att uppstå, då det gäller omräkning av skatteminskning i anledning av taxerings-

ändringar. För undvikande av förbiseenden härvidlag bör i sådana fall, då beslut om skatteminskning meddelats, detta genom påstämpling eller anteckning i annan form tydligt utmärkas i inkomstlängden och det utdrag därur, som brukar bifogas akten i taxeringsärende. Det torde sedan böra ankomma på prövningsnämnd eller beskattningsdomstol, som handlagt taxeringsärende vari dylik anteckning förekommer, att tillställa vederbörande länsstyrelse utdrag av sitt protokoll för omräkning av skatteminskningen.

Statskontoret, kammarrätten, riksskattenämnden och statens organisationsnämnd ävensom länsstyrelserna i Uppsala och Västernorrlands län är emellertid av den uppfattningen att ifrågavarande ärenden bör handläggas av taxeringsnämnderna.

Kammarrätten anför därom följande.

I motsats till 1944 års skattesakkunniga ha de sakkunniga av skilda orsaker icke ansett taxeringsnämnderna kunna anförtros att tillämpa de föreslagna bestämmelserna. I stället ha de sakkunniga föreslagit, att en särskild skatteberäkning ordnas hos länsstyrelserna respektive överståthållarämbetet. Därvid förutsätta de sakkunniga ett ansökningsförfarande.

Kammarrätten anser för sin del ifrågavarande avräkning, vilken måste anses utgöra en taxeringsangelägenhet, böra handhavas av beskattningsnämnderna. Då reglerna för äkta makars beskattning och för ortsavdragens beräkning numera förenklats, finner kammarrätten den föreslagna reformen knappast bliva så komplicerad i tillämpningen, att densamma icke skulle kunna anförtros taxeringsnämnderna. I sådana fall, då avräkningen berör endast en kommun, torde avräkningen icke komma att vålla några svårare bekymmer. Övriga fall torde bliva ganska fåtaliga. Med hänsyn till den förstärkning, som skett av taxeringsorganisationen, kunna taxeringsnämnderna säkerligen bemästra uppkommande svårigheter. De fall, taxeringsnämnderna icke hinna slutgiltigt behandla, torde icke i någon högre grad belasta prövningsnämnderna. Kammarrätten kan således icke dela de farhågor, de sakkunniga hysa för att taxeringsmyndigheterna icke skulle kunna tillfredsställande handhava den föreslagna avräkningen. Enligt de åberopade statistiska uppgifterna från beskattningsåret 1943 skulle en reform enligt 1945 års förslag medfört, att 2 441 ortsavdrag kunnat merutnyttjas. Eftersom den nya kommunindelningen medfört minskning i antalet fall, skulle man enligt de sakkunniga icke behöva befara, att deras förslag komme att medföra någon mera väsentlig ökning av länsstyrelsernas respektive överståthållarämbetets arbetsbörda. Kammarrätten anser vad de sakkunniga här uttalat kunna med lika stort fog åberopas även beträffande beskattningsnämndernas arbete.

Riksskattenämnden anför:

Det naturligaste och enklaste sättet att tillgodoräkna de skattskyldiga avdrag i annan kommun är givetvis att kommunaltaxeringen där redan från början bestämmas med hänsyn till dessa avdrag. Varje förfarande i efterhand antingen detta sker hos prövningsnämnderna eller, såsom nu föreslagits, hos länsstyrelserna, måste innebära dubbelarbete och komplikationer.

Om de enkla fallen, och dessa utgöra det stora flertalet, kunde beaktas redan i taxeringsnämnderna skulle det omständliga arbetet med restitutionsförfarandet hos länsstyrelserna avsevärt nedbringas. Av de fall, som

icke medhinnas på taxeringsnämndsstadiet, skulle ett icke ringa antal kunnna behandlas i prövningsnämnd i så god tid att extra debiterings- och restitutionsarbete undviks.

Statens organisationsnämnd framhåller följande.

Nämnden anser för sin del, att tillämpningen av den förevarande reformen bör anförtros åt taxeringsnämnderna och ges formen av en *direkt reducering av den beskattningsbara inkomsten i berörda kommunaltaxeringsorter*. Härigenom undviks ett särskilt ansökningsförfarande från de skattskyldiga ävensom en särskild registrering av avräkningsärenden hos länsstyrelsen. Vidare begränsas länsstyrelsens arbete i vad avser debiteringsändringar och ändringar i avräkningen av skattemedel med kommunerna i anledning av reformen till att avse endast sådana ändringar vilka föranledas av prövningsnämnds eller högre instans beslut om ändring av taxering. De sakkunnigas påstående, att ovan angiven lösning skulle förutsätta ett betydligt mera omfattande och tidsödande underrättelseförfarande taxeringsnämnderna emellan än som för närvarande är fallet, synes vara betydligt överdrivet. För närvarande (och även enligt den nya taxeringsförordningen) föreligger nämligen skyldighet för taxeringsnämnderna att lämna varandra erforderliga underrättelser och uppgifter. Om en tillämpning av reformen anförtros åt taxeringsnämnderna, bör det nuvarande underrättelseförfarandet bibehållas och — i de fall avsedd reducering skall ske — utbyggas med ännu en avisering från taxeringsnämnden i hemortskommunen till taxeringsnämnden i envar berörd kommunaltaxeringsort. Denna ökade avisering torde bli av relativt ringa omfattning. Någon direkt kommunikation mellan berörda kommunaltaxeringsorter erfordras icke. Taxeringsnämnd i sådan ort bör endast åvila att verkställa den ändring av den beskattningsbara inkomsten, som kräves av erhållen uppgift från taxeringsnämnden i den skattskyldiges hemortskommun. Det bör nämligen ankomma på denna taxeringsnämnd att verkställa den av reformen betingade omräkningen av de beskattningsbara inkomsterna i berörda kommunaltaxeringsorter, eftersom denna nämnd är den enda, som förfogar över det erforderliga underlaget härför.

Om en tillämpning av reformen anförtros åt taxeringsnämnderna, bör förfaras i huvudsak på följande sätt, därest skattskyldigs taxering genom besvär eller i annan ordning blir föremål för handläggning av prövningsnämnd eller i högre instans.

Av vederbörandes allmänna självdeklaration med bilagor framgår, om avräkning för icke utnyttjade avdrag skett i annan beskattningsort, genom att en genomskriftskopia av underrättelsen om resultatet av avräkningen avses skola förvaras i deklarationen. På liknande sätt framgår också av envar särskild självdeklaration, som vederbörande kan ha avgivit, om avräkning av nämnd art ägt rum.

I samband med beslut om ändrad taxering i den skattskyldiges hemort eller i åsatt kommunaltaxering i annan beskattningsort, som fattas av prövningsnämnd eller i högre instans, synes det böra åligga taxeringsintendenten att undersöka i vad mån taxeringsändringen kan påverka kommunaltaxeringen i berörda beskattningsorter och göra de yrkanden hos prövningsnämnden, som kunna anses erforderliga för att åstadkomma rättelse. Berör taxeringsärende mer än ett län bör givetvis kommunikation förekomma mellan vederbörande taxeringsintendenter.

Beslut om avräkning eller ändring i redan skedd avräkning redovisas i

ändringslängd eller motsvarande handling och verkställas på sätt sker med övriga beslut om ändrad taxering. Det kan ifrågasättas om icke beslut i de ifrågavarande ärendena bör fattas på prövningsnämnds vägnar av ordföranden ensam.

Riksräkenskapsverket, centrala uppborðsnämnden, länsstyrelserna i Gotlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Norrbottens län, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation och Sveriges köpmannaförbund anser att förfarandet bör omhändervhas av prövningsnämnderna.

Centrala uppborðsnämnden framhåller att det av skattelagssakkunniga föreslagna avräkningsförfarandet inte utan vidare kan anpassas till källskattsystemet. Svårigheterna härutinnan skulle kunna undvikas om de ifrågavarande avdragen tillgodoföres de skattskyldiga genom ändring av deras taxeringar i stället för genom särskild skatteberäkning i efterhand. Nämnden fortsätter.

De sakkunniga ha avvisat tanken att ålägga taxeringsnämnderna det ifrågavarande arbetet. Uppborðsnämnden är härutinnan ense med de sakkunniga; taxeringsnämnderna skulle svårligen kunna medhinna detta arbete. Däremot synes det möjligt att lägga arbetet på prövningsnämnderna som skulle kunna meddela beslut om taxeringsändring i så god tid att den slutliga skatten kunde debiteras med ledning av de nedsatta taxeringarna. Förfarandet skulle då bli följande. Skattskyldig med förvärvskälla i annan kommun än hemortskommunen bör snarast efter det taxeringsarbetet i första instans avslutats inge ansökan om avräkning till prövningsnämnden i det län, där han taxerats till statlig inkomstskatt. Denna prövningsnämnd verkställer med ledning av den skattskyldiges allmänna självdeklaration jämte däri befintliga underrättelser enligt 66 § andra stycket 1956 års taxeringsförordning och övriga tillgängliga handlingar erforderlig utredning samt meddelar beslut om nedsättning av den eller de kommunala taxeringar, varom fråga är. Framgår av utredningen att avräkning berör kommun, som är belägen utanför prövningsnämndens verksamhetsområde, underrättas prövningsnämnden i det prövningsdistrikt där kommunen är belägen, om den avräkning, som kan ske, varefter sistnämnda prövningsnämnd fattar beslut i ärendet. Skola besvär över den skattskyldiges taxering prövas av den mellankommunala prövningsnämnden, överlämnas ansökningen dit för besluts meddelande. Även om en viss skriftväxling prövningsnämnderna emellan blir nödvändig, torde det antydda förfaringssättet vara till så uppenbar fördel för såväl de skattskyldiga som myndigheterna att man måste ge detsamma företräde framför den i betänkan det föreslagna metoden. Som ovan antytts bör flertalet fall kunna hinna bli behandlade i så god tid att de ändrade besluten kunna iakttagas vid debiteringen av den slutliga skatten. Därigenom komme också de skattskyldiga såsom ovan påpekats i åtnjutande av den nedsättning å preliminärskatten för nästkommande inkomstår, som betingas av den nedsatta taxeringen. Även ur avkortningsrespektive restitutionssynpunkt torde förfarandet vara fördelaktigt, då den allmänna rutinen härvidlag kan tillämpas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför.

De sakkunniga hava tänkt sig, att taxeringsintendenten skulle granska restitutionsärendet innan beslut fattades av länsstyrelsen. De hava emeller-

tid lämnat öppet om eller i vilken ordning besvär skulle kunna anföras över länsstyrelsens beslut vid skiljaktiga meningar. Det synes knappast vara särskilt tilltalande om länsstyrelsen i administrativ väg skulle kunna i sak pröva storleken av ett outnyttjat avdrag och sålunda verkställa en slags taxering. Det vore otillfredsställande om länsstyrelsen, såsom restitutionsmyndighet, skulle vid det outnyttjade beloppets bestämmande vara bunden av vad vederbörande taxeringsnämnd i en annan kommun och i ett annat län till äventyrs kan hava godtagit eller helt enkelt förbisett. Förvaltningsmässigt synes det sålunda vara att föredraga att avräkningen kan få bli en taxeringsfråga.

Därest avräkning skall ske enligt utredningsmännens förslag kan ifrågasättas om icke förenkling vore att vinna genom att restitution finge uträknas på basis av hemortskommunens — icke på den främmande kommunens — beslut av utdebitering.

Skattelagssakkunnigas förslag att *k o s t n a d e r n a* för reformen skall stanna på kommunerna har i regel accepterats i remissyttrandena. *Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet* har dock annan uppfattning. Förbunden framhåller att skattelagssakkunniga påpekat att vissa förenklingar skulle vinnas om reformen bekostades av statsmedel.

I vissa yttranden påpekas, att det föreslagna avräkningsförfarandet kräver vissa ändringar i gällande *u p p b ö r d s b e s t ä m m e l s e r*.

Centrala uppborädsnämnden framhåller följande.

De sakkunniga ha icke berört frågan, huruvida och på vad sätt skattskyldig redan under inkomståret skulle kunna erhålla jämkning av sin preliminära skatt i annan kommun än hemortskommunen av den anledningen att hans skatt beräknas bli lägre därför att han icke kan utnyttja allmänna avdrag och Ortsavdrag i hemortskommunen. Då i åtskilliga fall skattenedsättningen torde komma att gälla skattskyldiga med små inkomster, för vilka även en mindre reduktion av skatten är av betydelse, synes angeläget att möjlighet föreligger för jämkning av den preliminära skatten till vad den slutliga skatten kan antagas komma att uppgå efter reduktion. Sådan ändring av preliminärskatten måste medföra visst merarbete för myndigheterna. För de skattskyldigas del kan befaras att irritation uppkommer genom den myckna skriftväxling som bleve oundgänglig. Det föreslagna systemet innebär formellt icke att den slutliga skatten ändras utan innebär i själva verket ett efterskänkande av sådan skatt. Jämkning av den preliminära skatten torde då icke kunna ske utan särskilda författningsregler i likhet med vad som gäller i fråga om den s. k. 80-procentregeln (förordningen den 6 juni 1952, nr 411, med bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt).

Särskild skatteberäkning enligt förslaget torde också aktualisera frågan om beredande åt skattskyldig av anstånd med erläggande av sådan kvarstående skatt, som kan komma att minska eller bortfalla genom avkortning eller restitution. Ett förfarande liknande det som enligt 49 § 1 mom. uppborädsförordningen gäller för anstånd på grund av taxeringsbesvär synes härvid böra övervägas.

Länsstyrelsen i Uppsala län anför liknande synpunkter. Även *Föreningen Sveriges kronokamrerare* framhåller behovet av — om det föreslagna avräkningsförfarandet kommer till stånd — en utvidgning av bestämmelserna

om anstånd med inbetalning av skatt. Däremot anser föreningen inte regler om jämkning i förevarande fall erforderliga. Föreningen uttalar härom.

Självfallet kan även med den begränsade reform, som föreslagits, i det enskilda fallet tänkas uppkomma en relativt stor differens mellan slutlig och preliminär skatt, om jämkning ej sker. Å andra sidan bör det understrykas, att beräkningen av preliminärskatten för här aktuella skattskyldiga (i regel B-skattare) redan förut är behäftad med så stora felkällor och osäkerhetsmoment, att införande av särskild skatteberäkning torde komma att spela en synnerligen underordnad roll i sammanhanget i stort. Det synes därför knappast erforderligt att innan praktiska erfarenheter av den särskilda skatteberäkningen vunnits införa några nya regler om jämkning.

VI. Departementschefen

Möjligheter saknas för närvarande att vid kommunal inkomstbeskattning i annan kommun än hemortskommunen utnyttja allmänna avdrag och ortsavdrag. Detta kan medföra att skattskyldiga, vilkas inkomster helt eller delvis skall kommunalt beskattas i annan kommun än hemortskommunen, får en större sammanlagd beskattningsbar inkomst än andra skattskyldiga i motsvarande inkomstläge. Så kan t. ex. bli fallet om en hantverkare eller annan rörelseidkare är bosatt i en kommun men bedriver sin rörelse i en närbelägen tätort, som utgör egen kommun eller tillhör grannkommunen. Har den skattskyldige i ett sådant fall ingen inkomst i hemortskommunen går han miste om såväl allmänna avdrag som ortsavdrag, eftersom rörelseinkomsten skall tagas till beskattning i den kommun, där rörelsen bedrivits.

Gällande ordning på detta område har ursprungligen motiverats med att kommunerna i princip utgör slutna beskattningseenheter. Reglerna har emellertid ofta kritiserats, då det här rör sig om avdrag, vilka ansetts böra komma alla skattskyldiga tillgodo. Såsom tidigare nämnts har frågan vid flera tillfällen motionsvägen tagits upp i riksdagen och bevillningsutskottet har därvid understrukit önskvärdheten av att en ändring till den skattskyldiges förmån kommer till stånd.

Skattelagssakkunnigas nu framlagda förslag innebär en väsentlig uppmykning av de nuvarande restriktiva reglerna. Enligt förslaget skall sålunda — där inkomsten i hemortskommunen är så låg att ortsavdraget, helt eller delvis, inte kan utnyttjas — bristen få avräknas från sådan den skattskyldiges inkomst, som skall beskattas i annan kommun än hemortskommunen. Även vissa av de allmänna avdragen skall på liknande sätt få utnyttjas utanför hemortskommunen. Om flera kommuner kan komma i fråga för avräkningen, skall bristen fördelas mellan kommunerna i förhållande till den skattskyldiges inkomster i kommunerna.

Remissyttrandena visar, att allmän enighet råder därom, att nuvarande

bestämmelser på området är otillfredsställande. Även enligt min uppfattning talar starka rättviseskäl för en utvidgning av avdragsmöjligheterna.

Den mest angelägna reformen är utan tvekan att undanröja de nuvarande begränsningarna i fråga om rätten att utnyttja *ortsavdragen*. Dessa avdrag åsyftar ju att från beskattning fritaga så stor del av inkomsten som motsvarar existensminimum. Den omständigheten att den skattskyldige förvärvat inkomsten utanför den kommun inom vilken han är bosatt bör rimligen icke medföra att han går miste om detta bottenavdrag. Liksom hittills bör naturligtvis avräkning i första hand ske mot inkomst i hemortskommunen. Till avräkning i annan kommun än hemortskommunen bör sålunda endast ifrågakomma därefter kvarstående brist.

Någon exakt beräkning av antalet taxeringar, där de nuvarande reglerna förhindrar ett fullt utnyttjande av *ortsavdragen*, har icke verkställts av de sakkunniga. Med ledning av vissa statistiska uppgifter från en tidigare utredning och med beaktande av att den nya kommunindelningen medfört en minskning av antalet fall, kan det dock antagas att det för hela riket på sin höjd kan röra sig om bortåt 2 000 fall. Ett merutnyttjande av *ortsavdragen* i enlighet med de sakkunnigas förslag kan sålunda bedömas få mycket begränsade verkningar för kommunernas skatteunderlag. Det ligger också i sakens natur att de flesta avräkningsfallen kommer att föreligga i de större städerna; det är här som den avsedda situationen — alltså en skattskyldig, som är bosatt utanför staden, har uppburit rörelseinkomst från en i staden bedriven rörelse — oftast kan tänkas vara för handen.

Samtliga remissinstanser, som yttrat sig över förslaget i denna del, har tillstyrkt detsamma. Även för egen del finner jag det angeläget att en ändring snarast genomföres. Jag tillstyrker sålunda att de nuvarande reglerna om *ortsavdrag* erhåller ett sådant innehåll, att de skattskyldiga får möjlighet att avräkna eventuell brist i hemortskommunen från inkomst, som vederbörande kan ha haft i annan kommun. Till frågan om den tekniska utformningen av avdragsreglerna skall jag återkomma i det följande.

I fråga om de *allmänna avdragen* har de sakkunniga förordat utvidgad avdragsrätt beträffande avgifter till folkpensioneringen, premier för pensionsförsäkringar samt avgifter och premier för sjuk-, olycksfalls- och kapitalförsäkringar o. dyl. Även i denna del har förslaget allmänt tillstyrkts under remissbehandlingen. Ej heller från min sida föreligger anledning till erinran. I enlighet härmed förordar jag att dessa avdrag i nu ifrågavarande hänseende behandlas på samma sätt som *ortsavdragen*.

Beträffande övriga *allmänna avdrag* har de sakkunniga icke funnit tillräckliga skäl föreligga för att inbegripa desamma under reformen. De avdrag det bär gällar är avdraget för underskott å förvärvskälla, avdraget för periodiskt understöd samt det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna. Såsom av den tidigare lämnade redogörelsen framgår har mer eller mindre långtgående ändringsförslag framförts från remissinstansernas sida.

De sakkunniga har inte ansett sig kunna föreslå en vidgad avdragsrätt för underskott å förvärvskälla av den anledningen att detta skulle innebära ett alltför stort avsteg från principen om kommunen som slutet beskattningsområde. Vid bedömande av denna fråga bör man enligt min mening även beakta följande. Om fastighet ingår i förvärvskälla, som utvisar underskott, får f. n. underskottsavdraget inte avräknas från garantibeloppet för fastigheten. Denna regel är ofrånkomlig, så länge den nuvarande fastighetsbeskattningen består. Det torde då knappast kunna komma i fråga att utsträcka rätten till avdrag för underskott å förvärvskälla, däri fastighet ingår, så att skatteunderlaget reduceras i annan kommun, medan den kommun där fastigheten är belägen får beskatta garantibeloppet ograverat. På grund härav synes prövningen av frågan om utvidgning av rätten till avdrag för underskott å förvärvskälla, vari fastighet ingår, böra anstå intill dess fastighetsbeskattningen avvecklas. Utredning härom pågår och förslag i ämnet kan väntas bli framlagt senast för 1960 års riksdag.

Under sådana förhållanden är jag heller icke beredd att nu framlägga förslag om en dellösning som tar sikte på utvidgad avdragsrätt för allenast andra underskott än de nyss nämnda.

Vad remissinstanserna anfört till stöd för att utsträcka reformen till att avse även avdrag för periodiska understöd synes mig i huvudsak bärande. Jag förordar sålunda att jämväl detta avdrag skall få utnyttjas mot inkomst i annan kommun än hemortskommunen. För en sådan lösning talar jämväl den omständigheten att man härigenom uppnår den ur taxeringstekniska synpunkter önskvärda ordningen att samtliga i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen omnämnda allmänna avdrag kommer att behandlas lika.

Åtskilliga remissinstanser har förordat att även förvärvsavdraget för gift kvinna skall omfattas av den vidgade avdragsrätten. Frågan om detta avdrag ingår i det utredningsuppdrag som lämnats åt 1957 års sambeskattningsrevision. I avvaktan på resultatet av detta utredningsarbete bör någon ändring nu icke göras i förvärvsavdragets konstruktion. Jag ansluter mig därför till de sakkunnigas förslag att undantaga förvärvsavdraget från reformen.

I några remissyttranden har framförts förslag om att också det s. k. extra avdraget för nedsatt skatteförmåga borde få utnyttjas mot inkomst i annan kommun än hemortskommunen. Med hänsyn till detta avdrags natur — det fastställs efter en skälighetsprövning av taxeringsnämnden i hemortskommunen — synes det emellertid icke böra komma i fråga för avräkning utanför hemortskommunen.

Slutligen har i ett par remissyttranden uttalats önskemål om att den utvidgade avdragsrätten skall tillkomma även andra juridiska personer än dödsbon. I den mån en juridisk person erhåller avdrag för periodiskt understöd såsom allmänt avdrag, blir de nya bestämmelserna om vidgad avdragsrätt tillämpliga även för sådan skattskyldig. I fråga om övriga allmänna avdrag är — såvitt angår andra juridiska personer än dödsbon — blott en utvidgad rätt till avdrag för underskott å förvärvskälla av in-

tesse. Frågan om dessa juridiska personers rätt att åtnjuta sådana avdrag bör därför prövas i samband med att principfrågan om rätten till avdrag i annan kommun för underskott å förvärvskälla tas upp till övervägande.

Införandet av rätt till avdrag i annan kommun än hemortskommunen i enlighet med vad jag nu förordat torde, såsom nyss påpekats, endast få mycket begränsade verkningar på det kommunala skatteunderlaget. De sakkunniga har ej heller funnit särskilda åtgärder påkallade för att kompensera kommunerna. Denna uppfattning delas av flertalet remissinstanser. Även enligt min mening bör reformen genomföras utan särskilda statsbidrag. Detta så mycket mera som det här endast rör sig om ett tillrättläggande av reglerna för interkommunal beskattning i syfte att uppnå en rättvisare och likformigare taxering. Jag vill tillägga att då man från kommunalt håll ifrågasatt att kostnaderna skulle stanna på statsverket detta motiverats med att man härigenom skulle uppnå förenklingar i det av utredningsmännen föreslagna administrativa förfarandet. Såsom jag skall närmare utveckla i det följande, har jag emellertid funnit mig böra förorda att rätten till avdrag bör beaktas redan i samband med taxeringen. Härigenom undviks det invecklade avräkningsförfarande som eljest skulle bli erforderligt. Ej heller ur administrativ synpunkt är det sålunda påkallat med särskilda statsbidrag.

Jag övergår nu att behandla den tekniska utformningen av avdragsreglerna. Skattelagssakkunnigas förslag innebär, att avräkningen icke skall ske vid taxeringen utan först i efterhand genom särskilt beslut av länsstyrelsen och efter ansökan av den skattskyldige. Ett flertal invändningar mot det föreslagna förfarandet har framkommit under remissbehandlingen. Särskilt har påpekats att de skattskyldiga säkerligen ofta kommer att försumma sin rätt att påkalla avräkning, eftersom de blott i undantagsfall torde känna till ortsavdragens storlek. Även vissa komplikationer av bl. a. uppbördsteknisk natur har framhållits. Med hänsyn till de framförda invändningarna synes en annan metod för avräkningen böra användas.

Närmast till hands ligger därvid att betrakta det hela som en taxeringsfråga och att överlåta tillämpningen av de nya bestämmelserna på taxeringsnämnderna. Mot en sådan ordning har inväntats att bestämmelserna måste bli ganska invecklade och att taxeringsnämnderna skulle få svårt att hinna med arbetet. Dessa farhågor synes mig överdrivna. Det arbete varom här är fråga kommer huvudsakligen att åvila taxeringsnämnden i den skattskyldiges hemortskommun. Redan enligt gällande bestämmelser erhåller denna nämnd underrättelse från annan kommun, där den skattskyldige har inkomst. Med ledning av uppgifterna i den skattskyldiges allmänna självdeklaration och inkomna meddelanden från andra taxeringsnämnder kan alltså nämnden i hemortskommunen bedöma om och i så fall med vilket belopp avräkning skall ske i annan kommun än hemortskommunen. Det utbyte av uppgifter, som redan nu skall ske, behöver sålunda endast

kompletteras med en bestämmelse om att det åligger taxeringsnämnden i hemortskommunen att underrätta den andra nämnden om det belopp som skall avräknas i den kommunen.

Fördelat på varje taxeringsnämnd blir det antal fall, där avräkning skall ske, mycket litet och flertalet ärenden kommer att gälla överflyttning av avdrag från hemortskommunen till blott en annan kommun. Den härför erforderliga uträkningen och korrespondensen kan inte bli särskilt betungande. I vissa fall kan dock uträkningen komma att kompliceras, framför allt om avdragen skall fördelas på flera kommuner. Om den skattskyldige haft inkomst i flera kommuner utom hemortskommunen, innebär de sakkunnigas förslag att eventuell brist skall fördelas mellan kommunerna genom proportionering i förhållande till inkomsten i varje kommun. Om brist föreligger såväl beträffande allmänna avdrag som ortsavdrag, måste vardera bristen fördelas för sig. Proportioneringen skulle ofta ge anledning till ganska besvärliga och relativt tidsödande uträkningar. Sannolikt har just denna omständighet varit en starkt bidragande orsak till att de sakkunniga inte velat belasta taxeringsnämnderna med fördelningsarbetet. En betydande förenkling i avräkningsförfarandet skulle emellertid kunna vinnas på följande sätt. Avräkning sker i första hand i den kommun, där den största avräkningsbara inkomsten finnes. Eventuellt kvarstående brist avräknas därefter från inkomsten i den kommun där den näst största inkomsten finnes o. s. v. Med denna metod för fördelning av brist torde avräkning i flera kommuner behöva tillgripas blott i undantagsfall och även i dessa undantagsfall blir uträkningen av det avdragsbelopp som belöper på varje kommun enkel. Antalet meddelanden från taxeringsnämnd som verkställer avräkningen till andra taxeringsnämnder kommer även att minskas.

Den av skattelagssakkunniga föreslagna proportioneringen av fördelningsbara avdrag mellan kommuner är givetvis rent teoretiskt ägnad att skapa större rättvisa kommunerna emellan. Någon praktisk betydelse har det emellertid knappast om man väljer den ena eller andra metoden för fördelningen. Som tidigare nämnts påverkar den här föreslagna reformen i sin helhet i mycket ringa grad kommunernas skatteunderlag. I flertalet fall, då de föreslagna bestämmelserna blir tillämpliga, är det vidare fråga blott om överflyttning av avdrag till *en* kommun.

Med hänvisning till det sagda vill jag för min del förorda att uppkommen brist avräknas i den kommun där den avräkningsbara inkomsten är störst. Skulle i något undantagsfall inkomsten i två eller flera kommuner vara lika stor synes det böra ankomma på taxeringsnämnden i hemortskommunen att bestämma ordningen mellan kommunerna.

Införandet av rätt till avdrag i annan kommun än hemortskommunen i enlighet med det tidigare sagda torde föranleda ändring av dels 46, 48, 50 och 52 §§ kommunalskattelagen och dels 66 och 105 §§ taxeringsförordningen. Förslag till erforderliga författningsändringar har upprättats inom

finansdepartementet. Beträffande de föreslagna ändringarna må följande framhållas.

I fråga om avräkning för gift, med maken samtaxerad skattskyldig, 52 § 1 mom. kommunalskattelagen, innebär förslaget att brist i hemortskommunen i första hand avräknas från andra makens inkomst i samma kommun och därefter i andra hand från den skattskyldiges egen inkomst i andra kommuner samt därefter i sista hand från den andra makens inkomst i andra kommuner. I de relativt sällsynta fall då makar samtaxerats, ehuru de har olika hemortskommuner, innebär den föreslagna avräkningsregeln en viss saklig ändring i förhållande till vad som nu gäller. Enligt nuvarande bestämmelser skall nämligen ena makens brist i ortsavdrag tillgodoräknas den andra maken vid beräkning av dennes ortsavdrag, d. v. s. i dennes hemortskommun. Där den andra maken har inkomst såväl i sin hemortskommun som i sin makes hemortskommun, kommer enligt de här föreslagna bestämmelserna sistnämnda kommun att få bära en större del av makarnas sammanlagda ortsavdrag än hittills. Praktiska skäl talar emellertid för en sådan ordning i dessa fåtaliga fall.

I 105 § 1 mom. taxeringsförordningen anges vissa fall där kammarrätten och regeringsrätten har möjlighet att i samband med prövning av besvär angående viss taxering ändra även taxeringar, som inte omfattas av besvären utan vunnit laga kraft. Den nu föreslagna möjligheten att överföra avdrag till annan kommun än hemortskommunen aktualiserar en utvidgning av kammarrättens och regeringsrättens möjligheter i nu angivna hänseende.

Om taxering ändras genom beslut av skattedomstol, kan grunden för fördelning av avdrag mellan olika kommuner påverkas. Olika situationer kan därvid uppkomma. Avdrag som genom fördelningsbeslut avräknats i en kommun kan t. ex. finnas rätteligen böra, helt eller delvis, avräknas i annan kommun. Vidare kan — om taxering höjes — en tidigare gjord fördelning av avdrag bli, helt eller delvis, obehövlig. Slutligen kan i samband med nedsättning av taxering behov av ny eller ökad avräkning uppkomma. Risk föreligger att taxering, som på detta sätt indirekt påverkas av ändringsbeslut, vunnit laga kraft och följaktligen inte kan ändras utan särskilda bestämmelser därom. Denna omständighet torde inte behöva tillmätas någon större vikt, om den skattskyldige även efter ändringsbeslutet faktiskt åtnjuter alla de avdrag, vartill han är berättigad, ehuru åtminstone delvis i fel kommun. I ändringsbeslutet måste då givetvis beaktas i vilken utsträckning avdrag åtnjutes, så att inte dubbelavdrag medges. I andra fall åter kommer den skattskyldige efter ändringsbeslutet inte längre att kunna utnyttja honom tillkommande avdrag, ehuru avräkningsbar inkomst finnes i annan kommun. Möjlighet synes böra öppnas för den ändrande instansen att — oberoende av vad besvären omfattar — då vidtagna erforderlig ändring i taxering å ort som beröres av fördelningsreglerna. En sådan bestämmelse föreslås bli införd i 105 § 1 mom. taxeringsförordningen.

Enligt 105 § 2 mom. taxeringsförordningen, som till sitt innehåll motsvarar 128 § 2 mom. i 1928 års taxeringsförordning, skall de åtgärder vilka anges i 105 § 1 mom. kunna vidtagas också av prövningsnämnd, men blott vid prövning av besvär som anförts i särskild ordning. Därmed avses besvär som anförts för rättelse av vissa särskilt angivna fall av feltaxering. För sådana besvär gäller särskild besvärstid, som numera i regel utgår först fem år efter taxeringsåret. De särskilda besvären anföres ofta först sedan andra taxeringar, som kan påverkas av besvären, vunnit laga kraft. Behov föreligger därför uppenbarligen för prövningsnämnd att — på samma sätt som stadgats för kammarrätten och Kungl. Maj:t — kunna vidtaga vissa följdändringar i lagakraftvunnen taxering.

Beträffande besvär som anföres i vanlig ordning har prövningsnämnden i regel haft möjlighet att utan särskilda bestämmelser vidtaga erforderliga följdändringar i andra taxeringar. Sådan ändring kunde under tid då 1928 års taxeringsförordning var gällande, d. v. s. fram t. o. m. 1957 års taxering, vidtagas av prövningsnämnd i dess egenskap av beskattningsnämnd. Vid tillkomsten av 1956 års taxeringsförordning torde ha ansetts att, även om denna sistnämnda möjlighet bortfaller, erforderlig bevakning av andra taxeringar än dem besvären direkt avser skulle ske genom besvärsyrkande av taxeringsintendent.

Om den av mig föreslagna utvidgningen av möjligheterna att utnyttja ortsavdrag m. m. genomföres, kan emellertid ifrågasättas om inte prövningsnämnds befogenhet att göra följdändringar bör ökas. Det synes knappast riktigt att en skattskyldig, som ofta inte är i stånd att överblicka vilka taxeringar som kan påverkas av ett bifall till hans yrkanden, ytterst skall vara beroende av taxeringsintendenten för att kunna utnyttja vederbörliga avdrag. Jag förordar därför att 105 § 2 mom. göres tillämplig även vid prövning av besvär som anförts i vanlig ordning. En sådan ändring innebär även en utvidgning av prövningsnämnds möjligheter att vidtaga ändringar som avses i 105 § 1 mom. taxeringsförordningen i dess nuvarande lydelse. Någon invändning mot denna utvidgning synes dock inte kunna göras.

VII. Departementschefens hemställan

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt
- 2) förordning om ändrad lydelse av 66 och 105 §§ taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ake Sanell

Skattelagssakkunnigas förslag**Förslag**

till

Lag**om särskild skatteberäkning i vissa fall för den, som haft inkomst i annan kommun än hemortskommunen**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Med skatt förstås i denna lag allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel.

Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret eller som här stadigvarande vistats, så ock oskift dödsbo efter person, som vid dödsfallet var här bosatt eller här stadigvarande vistades, äger efter avräkning under de förutsättningar och i den omfattning nedan sägs åtnjuta avkortning av påford skatt eller restitution av redan erlagd skatt eller båda dessa förmåner i förening.

2 §.

Avräkning enligt 1 § må ske om och i den mån vid taxering till kommunal inkomstskatt avdrag, som i 46 § 2 mom. första stycket 2) och 3) samt 48 § kommunalskattelagen avses, helt eller delvis icke kunnat utnyttjas i hemortskommunen och den skattskyldige i annan kommun haft skattepliktig inkomst, från vilken nämnda avdrag fått åtnjutas, därest inkomsten i stället varit hänförlig till hemortskommunen.

Finnes skattepliktig inkomst i flera andra kommuner fördelas bristen mellan kommunerna i förhållande till den avräkningsbara inkomsten i varje kommun. Motsvarande skall gälla vid fördelning mellan områden, som avses i 60 § andra och tredje stycket kommunalskattelagen.

För äkta makar, vilka samtaxerats, skall avräkning avse avdrag enligt första stycket här ovan, som kvarstå utnyttjade efter tillämpning av 52 § kommunalskattelagen. Kan härvid avdrag ej helt utnyttjas genom avräkning å den närmast berättigade makens inkomst i annan kommun, avräknas bristen å den andre makens inkomst i annan kommun.

Brist, som uppkommit på grund av att allmänna avdrag enligt kommunalskattelagen helt eller delvis ej kunnat utnyttjas, anses i första hand utgöras av utnyttjade avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket 2) och 3) kommunalskattelagen.

Vid avräkning skall bestämmelserna i kommunalskattelagen om avrundning av inkomst äga motsvarande tillämpning.

3 §.

Det belopp, som må avkortas eller restitueras, utgör den skatteminskning, vilken uppkommer om i hemortskommunen outnyttjade avdrag avräknas i annan kommun. Då skatt i förekommande fall avkortats eller restituerats med tillämpning av föreskrifterna i 75 § kommunalskattelagen, anses skatteminskning som nyss sagts ha uppkommit för däremot svarande belopp.

4 §.

Vid tillämpning av denna lag skall, där avkortning kan ske, sådan i första hand äga rum. Kan avkortning icke ske eller kan sådan ske allenast till viss del, skall det enligt 3 § beräknade beloppet, i den mån det ej kunnat avkortas och det täckes av erlagt skattebelopp, återbetalas till den skattskyldige. Å sålunda återbetalat belopp utgår icke ränta.

5 §.

Den som enligt denna lag vill åtnjuta avkortning av påförd skatt eller restitution av erlagd skatt eller båda dessa förmåner har att därom göra ansökan hos länsstyrelsen i det län, inom vilket han taxerats till statlig inkomstskatt för det taxeringsår varom fråga är, eller, därest han taxerats till sådan skatt i Stockholms stad, till överståthållarämbetet.

Ansökan skall vara nämnda myndighet tillhanda före utgången av kalenderåret näst efter taxeringsåret, vid äventyr att avkortning eller restitution enligt denna lag icke må beviljas. Därest de i denna lag angivna förutsättningarna för åtnjutande av avkortning eller restitution föreligga först efter det kammarrätten eller Kungl. Maj:t meddelat utslag angående sökandens taxering för ifrågavarande taxeringsår, skall ansökningen vara myndigheten tillhanda inom ett år efter det kammarrättens utslag vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag meddelats.

Ansökan göres å blankett, vartill formulär fastställes av riksskattenämnden.

6 §.

Den myndighet till vilken ansökning enligt 5 § skall ingivas, har att införskaffa erforderlig utredning samt meddela beslut om avräkning.

Berör beslut om avräkning kommun, som är belägen utanför myndighetens verksamhetsområde, skall avskrift av beslutet översändas till länsstyrelsen i det län, där kommunen är belägen eller om beslutet berör Stockholms stad till överståthållarämbetet.

Finnes ansökning böra bifallas, skall länsstyrelse eller överståthållarämbetet därefter till den del beslutet om avräkning berör dess verksamhetsområde antingen meddela förordnande om avkortning eller tillställa sökanden honom tillkommande restituerat belopp över postgiro eller ock vidtaga båda dessa åtgärder. Härvid iakttages att belopp, som må avkortas eller restitueras, vid öretal över femtio avrundas uppåt och vid annat öretal avrundas nedåt till närmast hela kronor.

7 §.

Därest, efter det förordnande om avkortning eller restitution enligt denna lag meddelats, skattskyldigs taxering för ifrågavarande taxeringsår så ändras, att avkortningen eller restitutionen bör beräknas till annat belopp än som skett eller icke skall ifrågakomma eller skall avse annan kommun eller annat sådant område, som i 60 § andra och tredje stycket kommunalskattelagen sägs, åligger det myndighet, som i 6 § avses, att meddela beslut enligt denna lag. Skulle skattskyldig härigenom komma att debiteras högre skattebelopp än tidigare, skall dylik debitering verkställas enligt bestämmelserna i uppbördsförordningen.

8 §.

Beträffande besvär över beslut rörande tillämpning av denna lag skall gälla vad i uppbördsförordningen är stadgat angående klagan över debitering av slutlig skatt.

9 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda närmare bestämmelser för tillämpning av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958; dock att lagen ej skall äga tillämpning vid eftertaxering för år 1957 eller tidigare år.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 6 § förordningen den 6 juni 1952 (nr 410)
med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen den 6 juni 1952 med bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

6 §.

Därest, efter det förordnande om avkortning eller restitution enligt denna förordning meddelats, skattskyldigs taxering för ifrågavarande taxeringsår så ändras, att avkortningen eller restitutionen bör beräknas till annat belopp än som skett eller att avkortning eller restitution icke skall ifrågakomma, åligger det myndighet, som har att vidtaga debiteringsåtgärd i anledning av den ändrade taxeringen, att vidtaga jämväl sådan ändring i debiteringen, som föranledes av de ändrade grunderna för beräkning av avkortningen eller restitutionen. Det åligger länsstyrelsen eller överståthållarämbetet att lämna nyssnämnda myndighet härför erforderliga uppgifter.

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Därest, efter det förordnande om avkortning eller restitution enligt denna förordning meddelats, skattskyldigs taxering eller debitering för ifrågavarande taxeringsår så ändras, att avkortningen eller restitutionen bör beräknas till annat belopp än som skett eller att avkortning eller restitution icke skall ifrågakomma, åligger det lokal skattemyndighet i den skattskyldiges hemortskommun att vidtaga sådan ändring i debiteringen, som föranledes av de ändrade grunderna för beräkning av avkortningen eller restitutionen. Det åligger länsstyrelsen eller överståthållarämbetet att lämna nyssnämnda myndighet härför erforderliga uppgifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958.

**Förslag
till
Lag
angående ändrad lydelse av 72 § kommunallagen den 18 december
1953 (nr 753)**

Härigenom förordnas, att 72 § kommunallagen den 18 december 1953 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

72 §.

Kommun äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skatte-kronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till kommunen skattskyldiga, efter det belopp för skatte-krona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har jämlikt 13 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid fullmäktigesammanträde i oktober månad, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga allmän kommunalskatt, skall belopp, som kommunen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Kommunen äger — — — stycke utanordnas.

Belopp, som — — — mars månad.

(Föreslagen lydelse)

72 §.

Kommun äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skatte-kronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till kommunen skattskyldiga, efter det belopp för skatte-krona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har jämlikt 13 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid fullmäktigesammanträde i oktober månad, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. Har *skattskyldig enligt lagen den*

om särskild skatteberäkning i vissa fall för den, som haft inkomst i annan kommun än hemortskommunen medgivits nedsättning av allmän kommunalskatt eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga allmän kommunalskatt, skall belopp, som kommunen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Kommunen äger — — — stycke utanordnas.

Belopp, som — — — mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 59 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om
kommunalstyrelse i Stockholm

Härigenom förordnas, att 59 § lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

59 §.

59 §.

Staden äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till staden skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlægga allmän kommunalskatt, skall belopp, som staden eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Staden äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till staden skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har *skattskyldig enligt lagen den om särskild skatteberäkning i vissa fall för den, som haft inkomst i annan kommun än hemortskommunen medgivits nedsättning av allmän kommunalskatt eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlægga allmän kommunalskatt, skall belopp, som staden eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.*

Staden äger — — — stycke utanordnas.

Staden äger — — — stycke utanordnas.

Belopp, som — — — mars månad.

Belopp, som — — — mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

¹ Senaste lydelse se 1953: 283.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 60 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om
församlingsstyrelse

Härigenom förordnas, att 60 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

60 §.

Vad kyrkostämman — — — övriga kommunalutskylder.

Församlingen äger av statsverket uppbära avgifter till församlingen med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekrönor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekröna och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församlingen äger — — — stycke utanordnas.

Belopp, som — — — särskild styrelse.

(Förelagen lydelse)

60 §.

Vad kyrkostämman — — — övriga kommunalutskylder.

Församlingen äger av statsverket uppbära avgifter till församlingen med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekrönor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekröna och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har skattskyldig enligt lagen den om särskild skatteberäkning i vissa fall för den, som haft inkomst i annan kommun än hemortskommunen medgivits nedsättning av avgift till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församlingen äger — — — stycke utanordnas.

Belopp, som — — — särskild styrelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

¹ Senaste lydelse se 1954: 296.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 64 § lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm

Härigenom förordnas, att 64 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

64 §.

Vad kyrkofullmäktige — — — kommunal inkomstskatt.

Om debitering — — — är stadgat.

Församling och den kyrkliga samfälligheten äga av statsverket uppbära avgifter med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen och den kyrkliga samfälligheten eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församling och — — — stycke utanordnas.

¹ Senaste lydelse se 1955: 12.

64 §.

Vad kyrkofullmäktige — — — kommunal inkomstskatt.

Om debitering — — — är stadgat.

Församling och den kyrkliga samfälligheten äga av statsverket uppbära avgifter med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har skattskyldig enligt lagen

den om särskild skatteberäkning i vissa fall för den, som haft inkomst i annan kommun än hemortskommunen medgivits nedsättning av avgift till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen och den kyrkliga samfälligheten eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församling och — — — stycke utanordnas.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

Belopp, som — — — mars månad.
Överståthållarämbetet skall ———
av Konungen.

Belopp, som — — — mars månad.
Överståthållarämbetet skall ———
av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 76 § landstingslagen den 14 maj 1954

(nr 319)

Häri genom förordnas, att 76 § landstingslagen den 14 maj 1954 skall er-
hålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

76 §.

76 §.

Landstingskommunen äger av stats-
verket uppbära landstingsmedel med
belopp, motsvarande vad som skulle
utgå på grundval av det antal skatte-
kronor och skatteören, som vid taxe-
ring för visst år påföras de till lands-
tingskommunen skattskyldiga, efter
det belopp för skattekrona och skat-
teöre, som bestämts till utdebitering
för nästföregående år. Har dödsbo en-
ligt 75 § kommunalskattelagen med-
givits befrielse från att erlægga lands-
tingsmedel, skall belopp, som lands-
tingskommunen eljest ägde uppbära
av statsverket, nedsättas i motsva-
rande mån.

Landstingskommunen äger av stats-
verket uppbära landstingsmedel med
belopp, motsvarande vad som skulle
utgå på grundval av det antal skatte-
kronor och skatteören, som vid taxe-
ring för visst år påföras de till lands-
tingskommunen skattskyldiga, efter
det belopp för skattekrona och skat-
teöre, som bestämts till utdebitering
för nästföregående år. Har *skattskyldig enligt lagen den*
om särskild skatteberäkning i vissa
fall för den, som haft inkomst i an-
nan kommun än hemortskommunen
medgivits nedsättning av landstings-
medel eller har dödsbo enligt 75 §
kommunalskattelagen medgivits be-
frielse från att erlægga landstingsme-
del, skall belopp, som landstingskom-
munen eljest ägde uppbära av stats-
verket, nedsättas i motsvarande mån.

Landstingskommunen äger ———
stycke utanordnas.

Landstingskommunen äger ———
stycke utanordnas.

Belopp, som — — — mars månad.

Belopp, som — — — mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Förslag
till
Förordning
angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 31 december 1945
(nr 903) om utdebitering av tingshusmedel

Härigenom förordnas, att 5 § förordningen den 31 december 1945¹ om utdebitering av tingshusmedel skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

5 §.

Tingshusbyggnadsskyldige äga av statsverket uppbära tingshusmedel med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till tingslaget skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlagga tingshusmedel, skall belopp som tingshusbyggnadsskyldige eljest ägde uppbära av statsverket nedsättas i motsvarande mån.

Tingshusbyggnadsskyldige äga —
— — stycke utanordnas.
Belopp, som — — — mars månad.

(Förelagten lydelse)

5 §.

Tingshusbyggnadsskyldige äga av statsverket uppbära tingshusmedel med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till tingslaget skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har *skattskyldig enligt lagen den* om särskild skatteberäkning i vissa fall för den, som haft inkomst i annan kommun än hemortskommunen medgivits nedsättning av tingshusmedel eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlagga tingshusmedel, skall belopp som tingshusbyggnadsskyldige eljest ägde uppbära av statsverket nedsättas i motsvarande mån.

Tingshusbyggnadsskyldige äga —
— — stycke utanordnas.
Belopp, som — — — mars månad.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958.

¹ Senaste lydelse se 1953: 287.